

**LUBBEEK –
VERBINDINGRIOLERING
GELLENBERG - BROEKSTRAAT
AQUAFINPROJECT 23.147
[2017E322]**

**Archeologienota
Verslag van resultaten**

Gunther NOENS

Pieter LALOO

Project:

Lubbeek – Verbindingsriolering Gellenberg – Broekstraat (Aquafinproject 23.147)

Opdrachtgever:

Aquafin nv
Dijkstraat 8
2630 Aartselaar

BTW BE0440 691 388

Uitvoerder:

GHENT ARCHAEOLOGICAL TEAM bvba (GATE)

Wettelijk depot: n/a

Erkend archeoloog (naam/erkeningsnummer): Pieter Laloo, OE/ERK/Archeoloog/2015/00074

Auteurs: Gunther Noens & Pieter Laloo (bureauonderzoek)

© 2017 - GHENT ARCHAEOLOGICAL TEAM bvba

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd of aangepast worden, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt worden onder enige vorm of wijze ook, elektronisch, mechanisch, door fotokopie, zonder toestemming van Ghent Archaeological Team bvba.

Inhoud

INLEIDING	3
HOOFDSTUK 1: BUREAUONDERZOEK	4
1.1. Beschrijvend gedeelte	4
1.1.1. Administratieve gegevens	4
1.1.2. Onderzoekskader	7
1.1.3. Onderzoeksopdracht.....	16
1.1.4. Werkwijze & strategie	17
1.2. Assessmentrapport.....	18
1.2.1. Landschappelijke context	18
1.2.2. Historische context	21
1.2.3. Archeologische context.....	21
1.2.4. Datering en interpretatie van het onderzochte gebied	25
1.2.5. Verwachting ten aanzien van archeologisch erfgoed	26
1.3. Bijlagen	27
1.3.1. Lijst van plannen en kaarten	27
SAMENVATTING	28
BIBLIOGRAFIE	29

INLEIDING

Aquafin n.v. plant in de gemeente Lubbeek (provincie Vlaams-Brabant) bodemingrepen ter hoogte van de Broekstraat en de verbinding met de Gellenberg. De geplande ingrepen overschrijden de criteria opgesteld door het agentschap Onroerend Erfgoed van de Vlaamse Overheid. Conform het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 dient daarom een archeologisch vooronderzoek te worden uitgevoerd dat resulteert in de opmaak van een archeologienota.

GATE werd door de initiatiefnemer aangesteld om deze archeologienota op te maken.

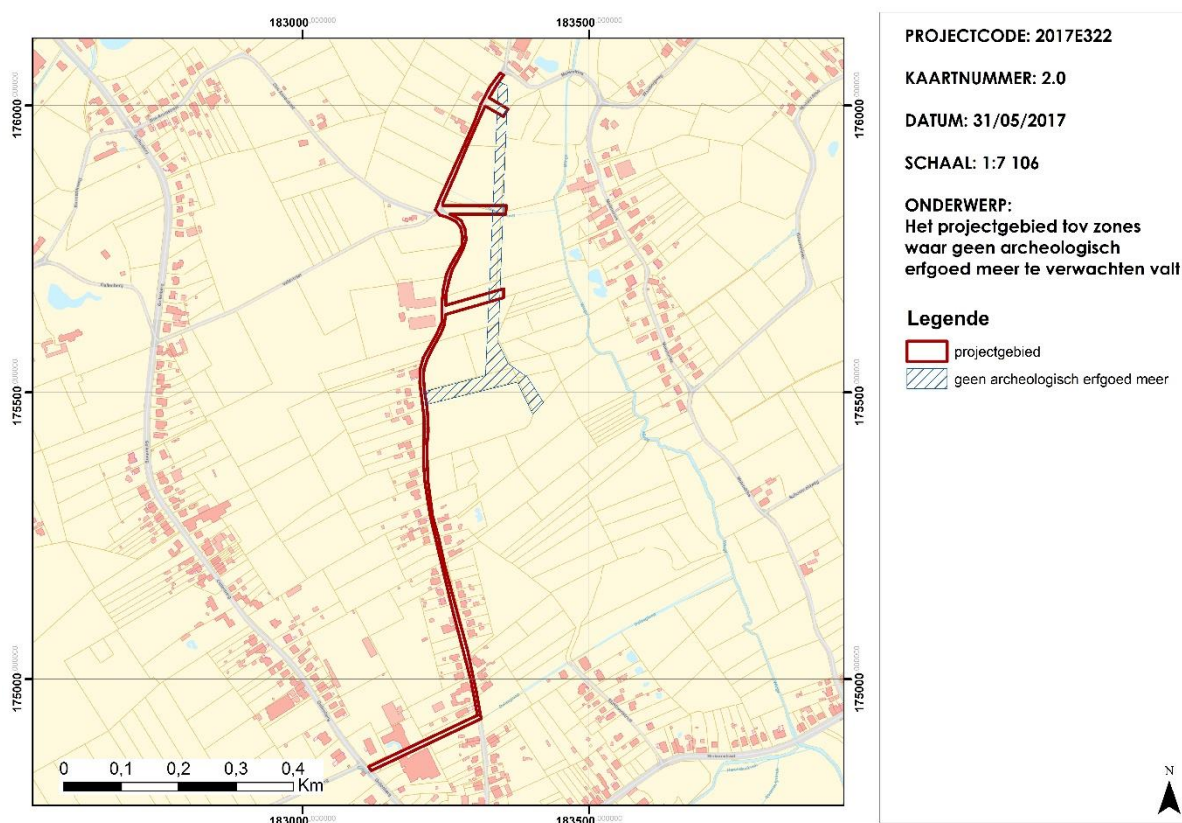
Een archeologienota, opgebouwd uit drie delen (e.g. Privacyfiche, Verslag van Resultaten, Programma van Maatregelen), vormt de eindfase van een traject van archeologisch vooronderzoek, inclusief assessment, en wordt ter bekrachtiging ingediend bij het agentschap Onroerend Erfgoed. De doelstellingen van een archeologienota zijn een overzicht te bieden van de resultaten van de uitgevoerde onderzoekshandelingen binnen dit traject en een inschatting te geven van de waarde van het aangetroffen archeologisch erfgoed, inclusief een wijze voor de omgang daarmee. Het Verslag van Resultaten beschrijft het uitgevoerde vooronderzoek, en biedt inzicht in de uitvoeringswijze en resultaten van het onderzoek en in het wetenschappelijk potentieel en de betekenis van de archeologische waarden. Het vormt de basis voor de uitwerking van een Programma van Maatregelen.

HOOFDSTUK 1: BUREAUONDERZOEK

1.1. Beschrijvend gedeelte

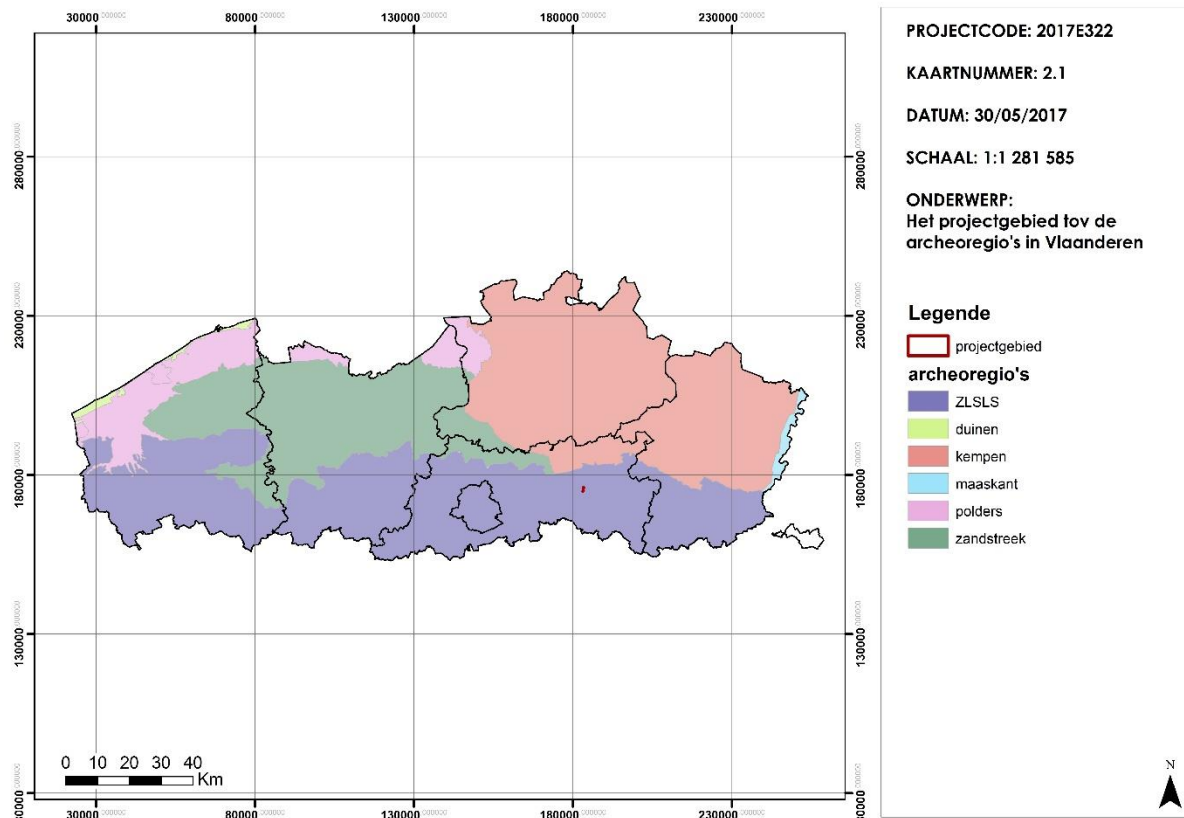
1.1.1. Administratieve gegevens

Projectcode	2017E322		
Nummer wettelijk depot	n/a		
Naam & erkenningsnummer erkende archeoloog	Pieter Laloo, OE/ERK/Archeoloog/2015/00074		
Bounding box	X1: 183113,41196	Y1: 176060,753000	
	X2: 183352,86036	Y2: 174837,846387	
Kadastrale gegevens	Gemeente: Lubbeek, Afdeling: 1 Lubbeek, sectie: H, percelen: 124D, 127C, 200B, 200C, 200D, 201A, n/a		
Begin- en einddatum bureauonderzoek	30 mei – 05 juni 2017		
Relevante termen uit de thesauri OE	Bureauonderzoek		
Overzichtsplan met afbakening van verstoorde zones	Er zijn in het plangebied een aantal zones aangeduid als zones waar geen archeologisch erfgoed meer te verwachten valt, met name:		

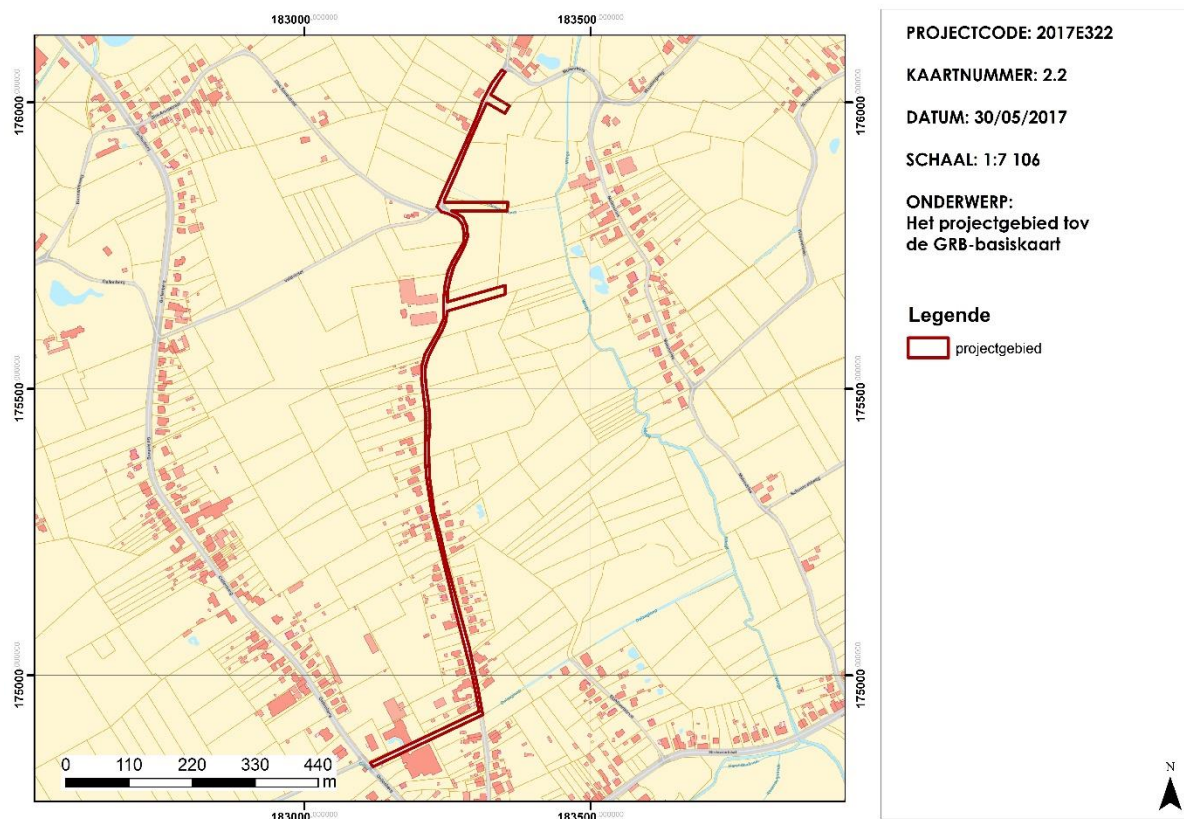

Betrokken actoren / specialisten n/a

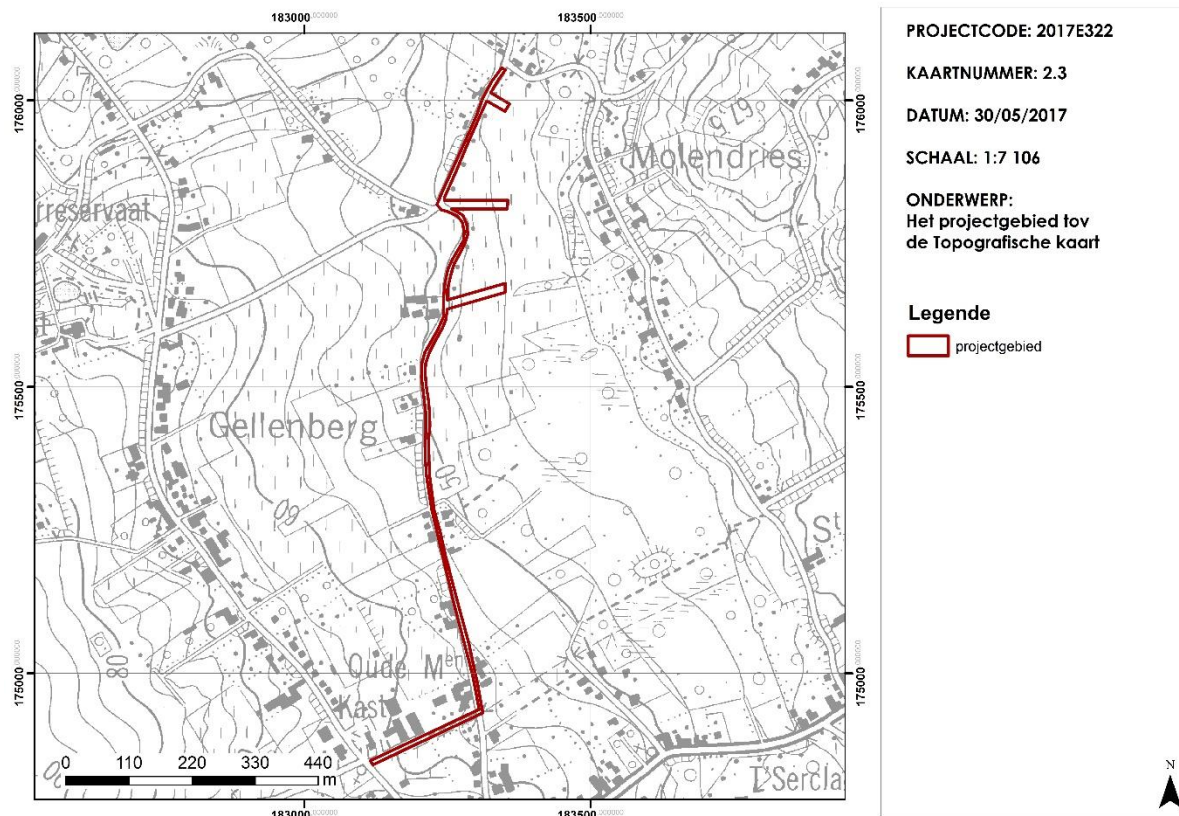
Externe advisering n/a

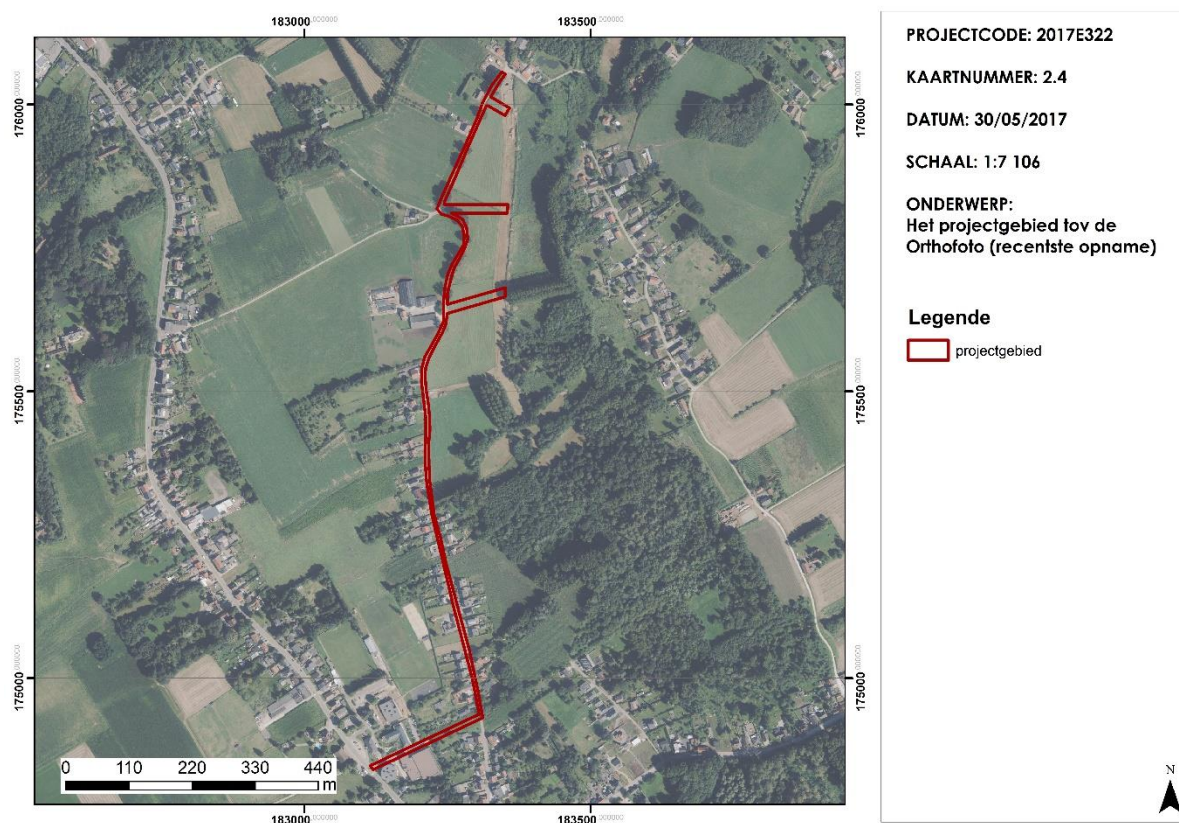
Figuur 2.1: Locatie van het projectgebied ten opzichte van Vlaanderen en de archeoregio's.

Figuur 2.2: Locatie van het projectgebied ten opzichte van de GRB-basiskaart.

Figuur 2.3: Locatie van het projectgebied ten opzichte van de topografische kaart.

Figuur 2.4: Locatie van het projectgebied ten opzichte van de orthofoto.

1.1.2. Onderzoekskader

1.1.2.1. Door initiatiefnemer geplande werken en bodemingrepen

De initiatiefnemer plant in het projectgebied de bestaande riolering van de Gellenberg aan te sluiten op het afwaartse collectorenstelsel aan de Molendries via een gescheiden stelsel.

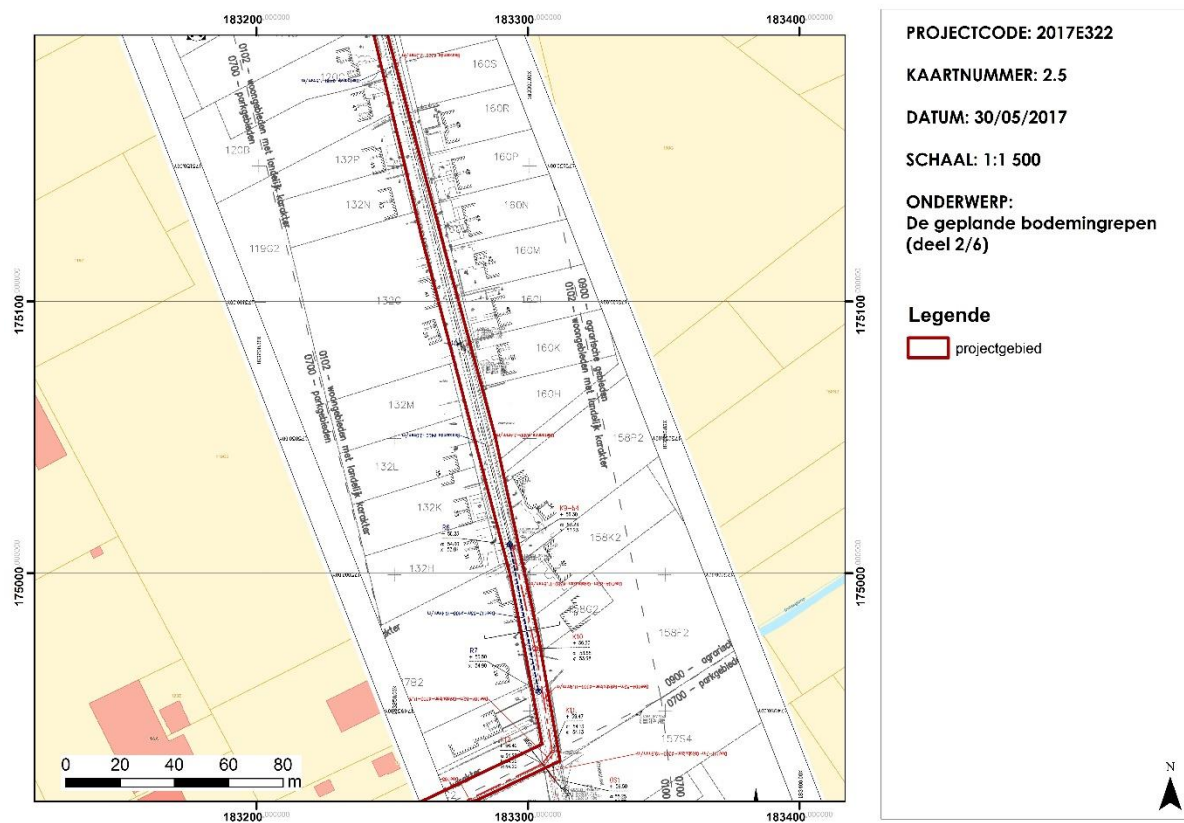
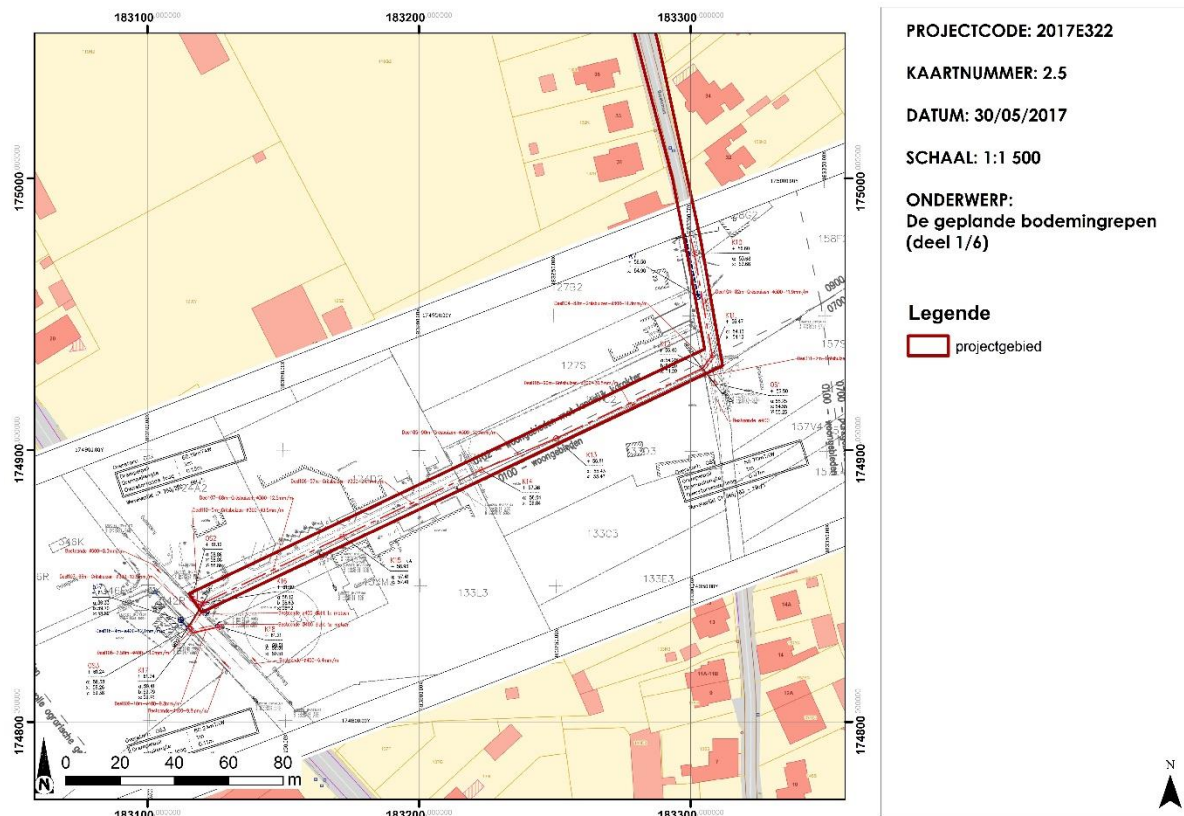
Voor het grootste gedeelte gebeuren de werkzaamheden ter hoogte van de gebetonneerde Broekstraat waar reeds verschillende leidingen aanwezig zijn. In het noordelijk deel van het projectgebied worden plaatselijk ook een aantal graslanden doorsneden (percelen 200B, C, D; 201A). Het gaat om drie lange, smalle oost-west georiënteerde doorsteken van 15m breed en een lengte die varieert tussen ca. 40m en 100m. De drie doorsteken liggen ten oosten van de Broekstraat.

De lager gelegen oostelijke uiteindes van deze doorsteken komen overeen met een gebied waar in 2015 door ARON bvba reeds een archeologisch vooronderzoek werd uitgevoerd naar aanleiding van eerdere Aquafin-werkzaamheden, met name voor de aanleg van de collector (CAI-gebeurtenis 335, [Hoebreckx et al. 2015](#)). In deze oostelijke uiteindes wordt dus geen archeologisch erfgoed meer verwacht. De westelijke delen van de doorsteken die door deze eerdere werkzaamheden niet werden verstoord hebben een gezamenlijke oppervlakte van ca. 2775m² (respectievelijk 297, 1228 en 1250m²). De meest noordelijke zone heeft een omtrek van ca. 73m, met een lengte die varieert tussen 17 en 24m en een breedte die varieert tussen ca. 15 en 17m. De middelste zone heeft een omtrek van ca. 195m, met een lengte die varieert tussen 75 en 88m en een breedte die varieert tussen ca. 15 en 19m. De meest zuidelijke zone heeft een omtrek van ca. 189m, met een lengte van ca. 78m en een breedte van ca. 16m.

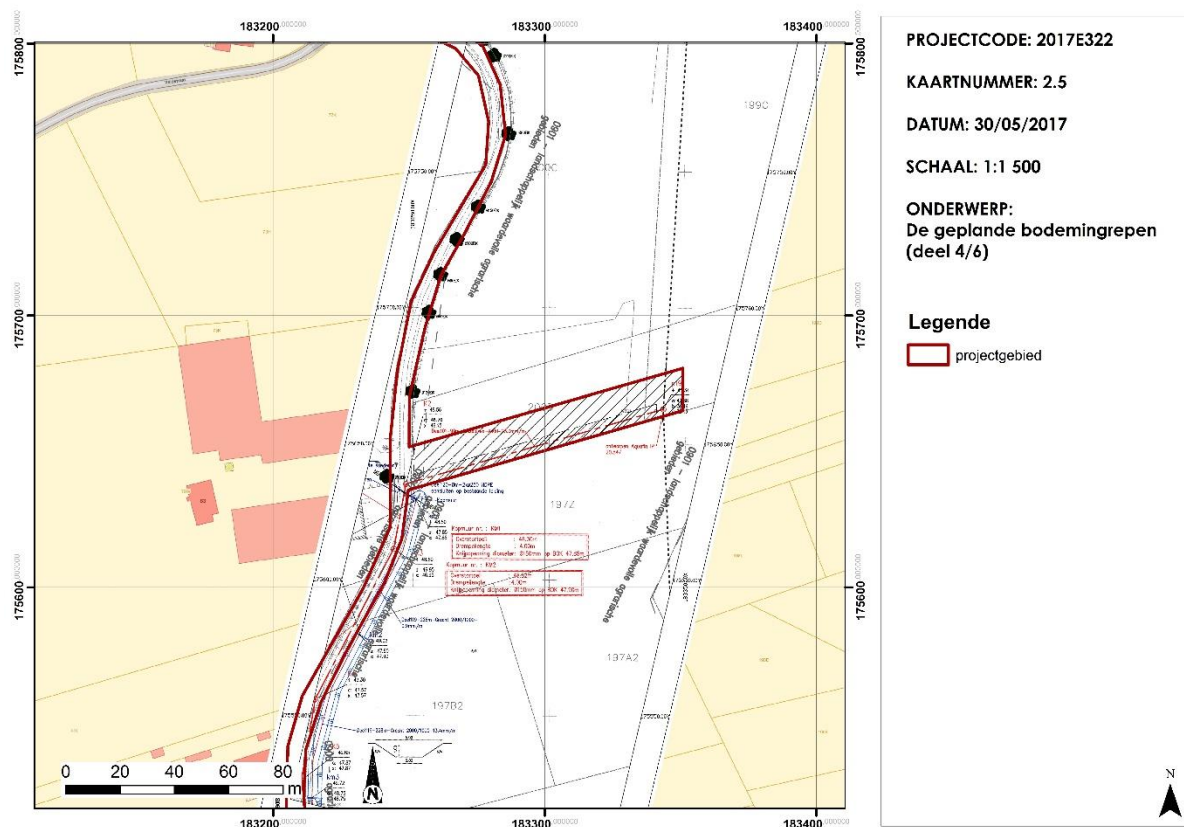
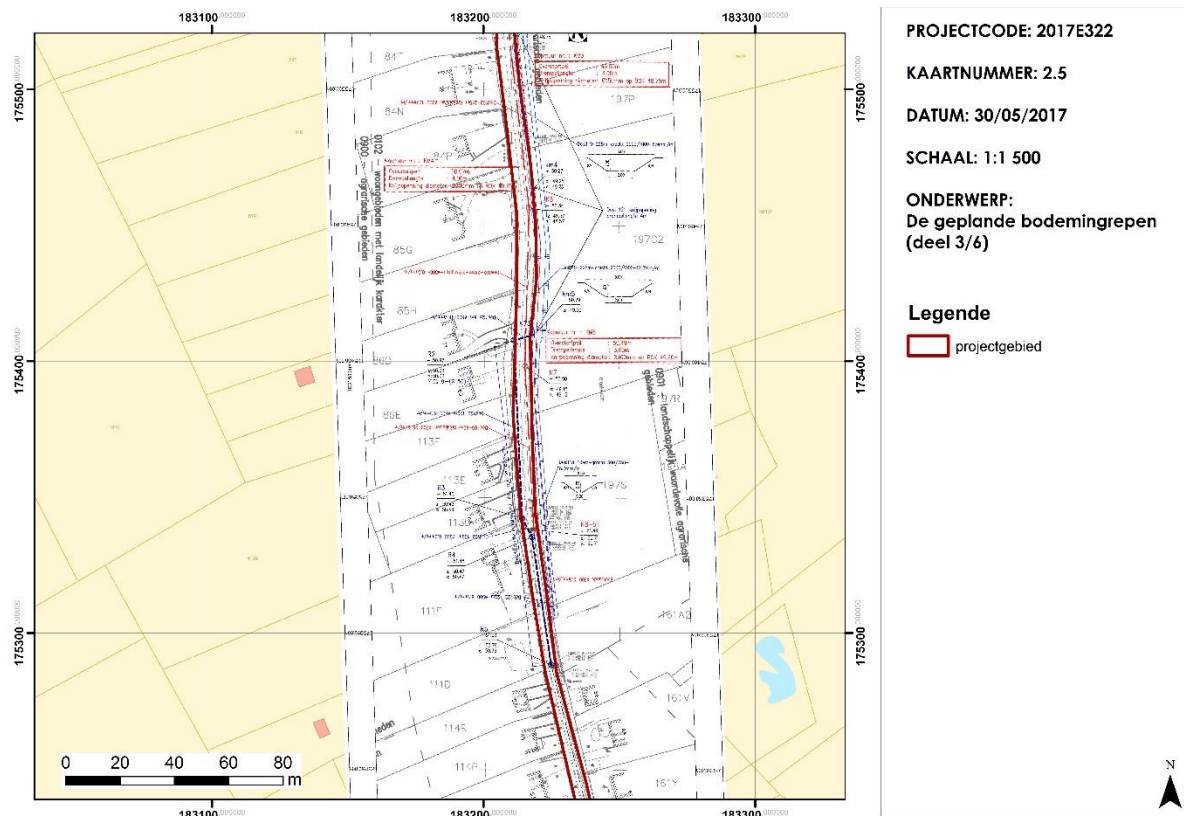
De afvoer van afvalwater (DWA) van de Gellenberg en de Broekstraat via de collector in de graslanden tussen de Molendries en de Broekstraat gaat gepaard met de aanleg van een overstort aan de kruising tussen de Broekstraat en de Dolaagloop. Vanuit dit overstort komt een nieuwe noordwaartse afvalwaterleiding in de Broekstraat tot aan huisnummer 83. Door de aanwezigheid van een aantal te bewaren oude eiken tussen dit huisnummer en de Molendries worden in dit noordelijke deel van de Broekstraat de drie oostwaartse doorsteken voorzien naar de collector die onlangs werd aangelegd in de graslanden, met name ter hoogte van huisnummers 83 en 87 en aan de kruising van de Broekstraat met de Veldstraat en de Sint-Annastraat.

Voor de afvoer van het regenwater (RWA) wordt gebruik gemaakt van de bestaande riolering die plaatselijk wordt hersteld of vervangen door een nieuwe regenwaterleiding.

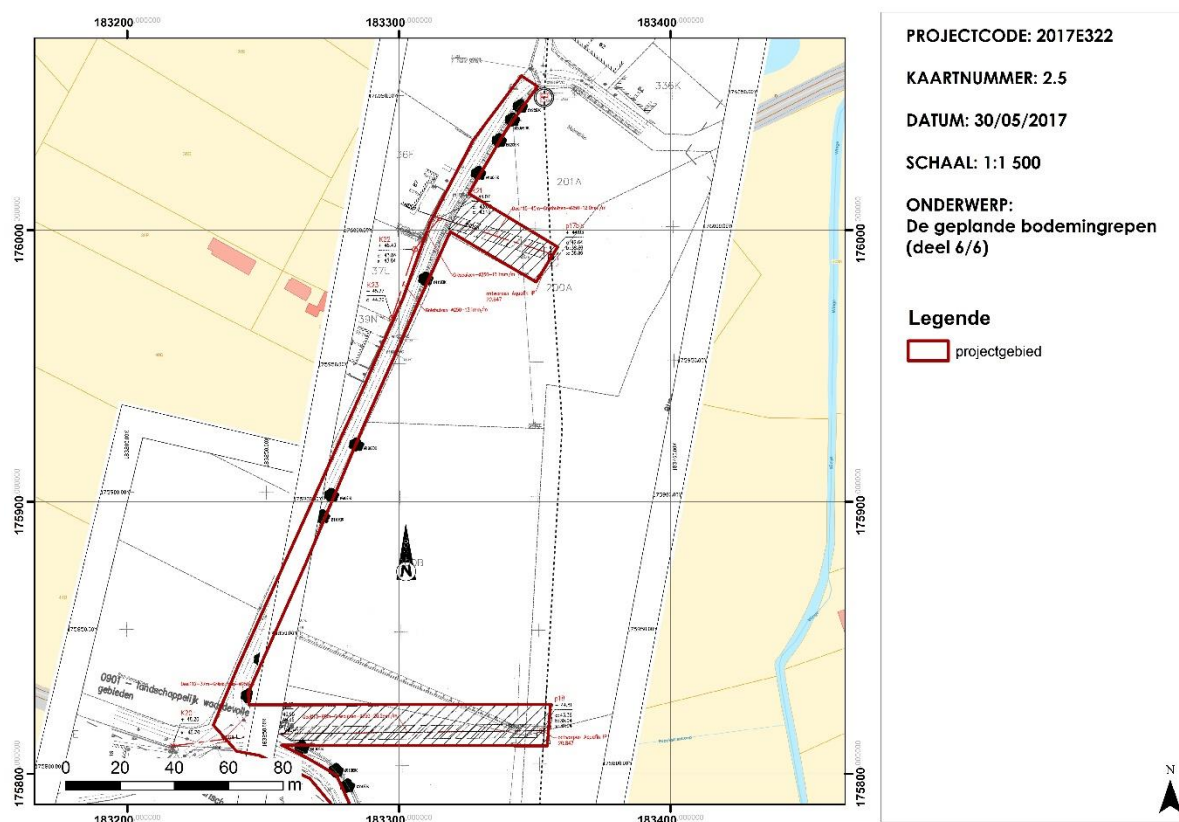
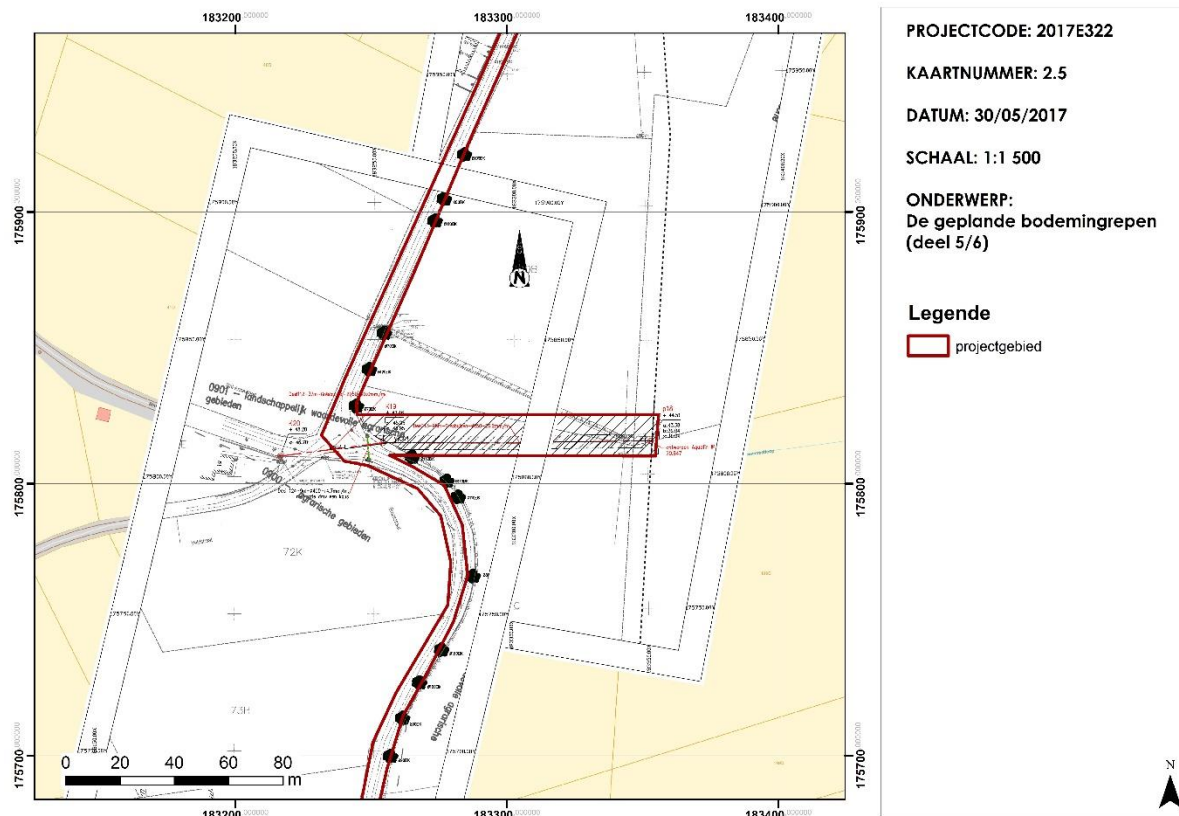
Overzichtsplannen en -kaarten van de geplande bodemingrepen zoals aangeleverd door de initiatiefnemer, zijn opgenomen in [figuren 5 en 6](#).

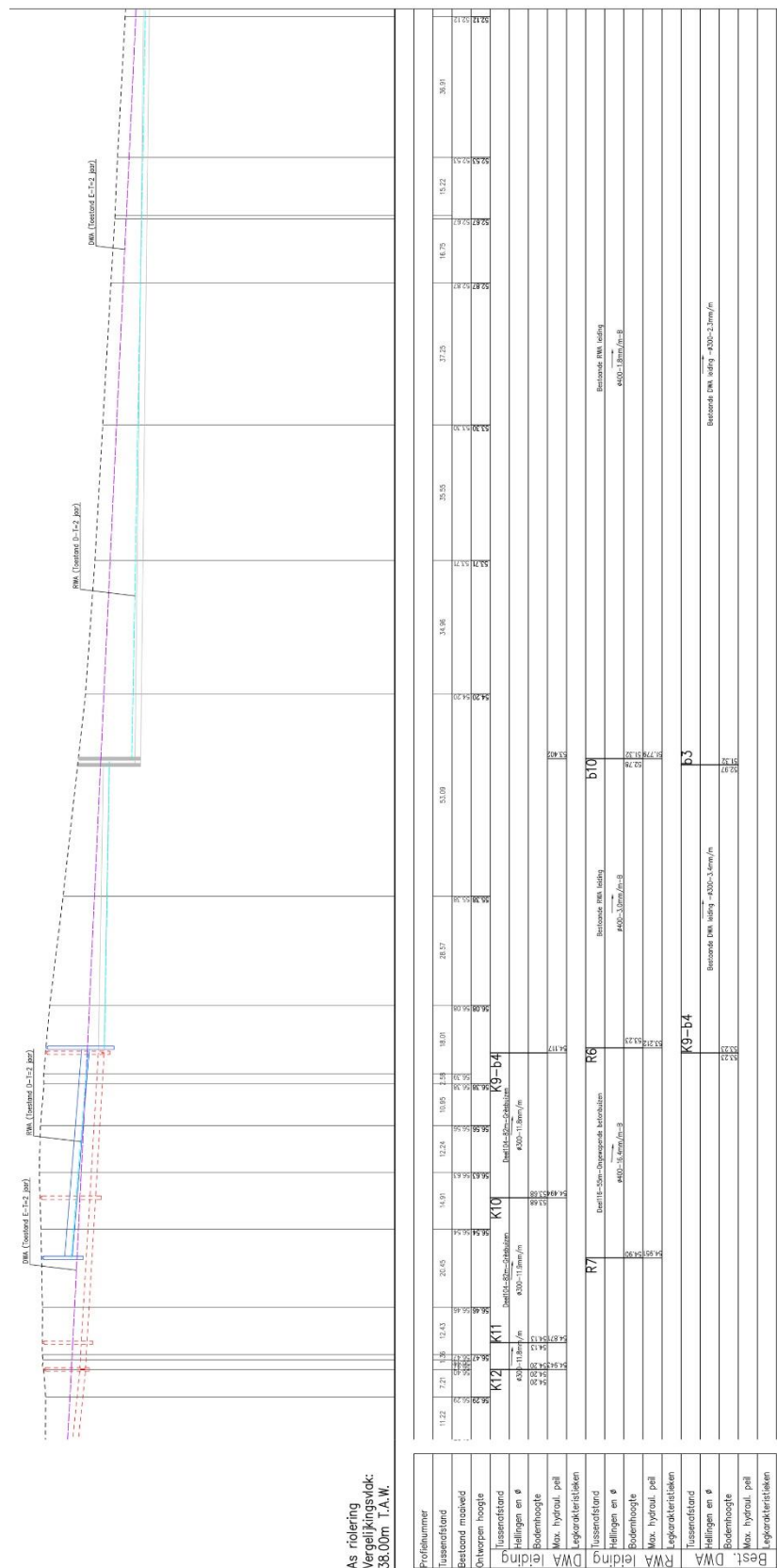
Figuur 2.5 (deel 1/3): Locatie van de geplande bodemingrepen.

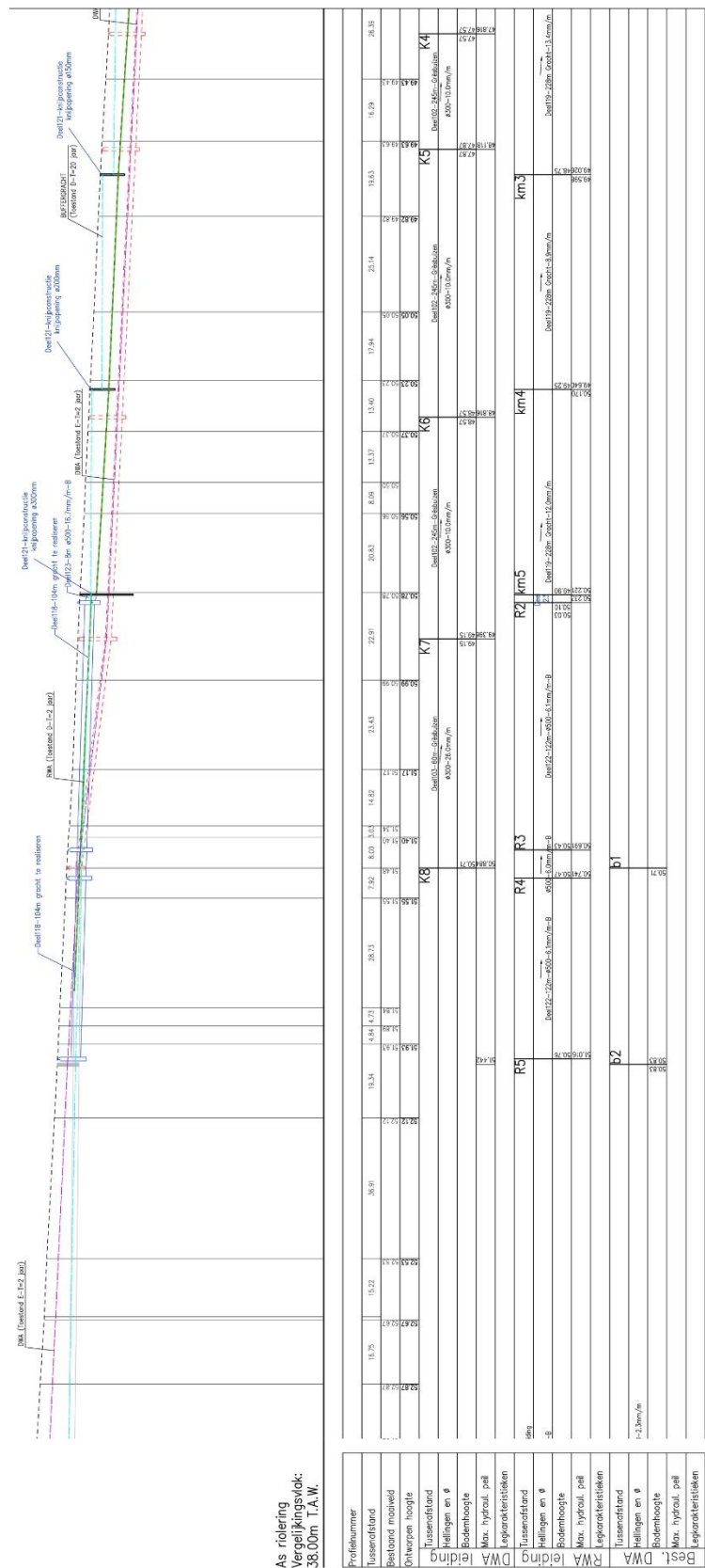
Figuur 2.5 (deel 2/3): Locatie van de geplande bodemingrepen.

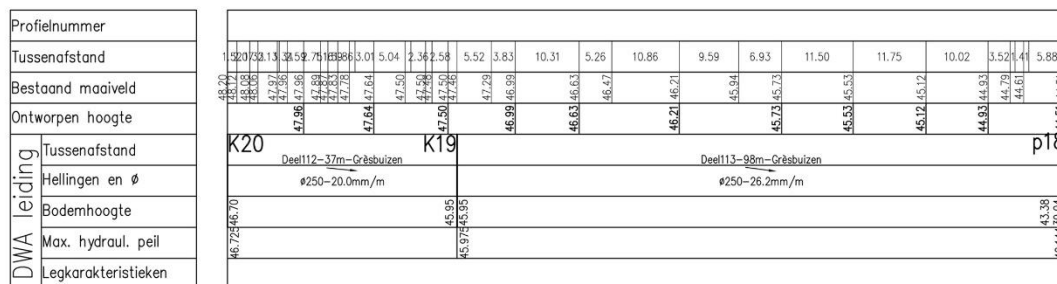
Figuur 2.5 (deel 3/3): Locatie van de geplande bodemingrepen.

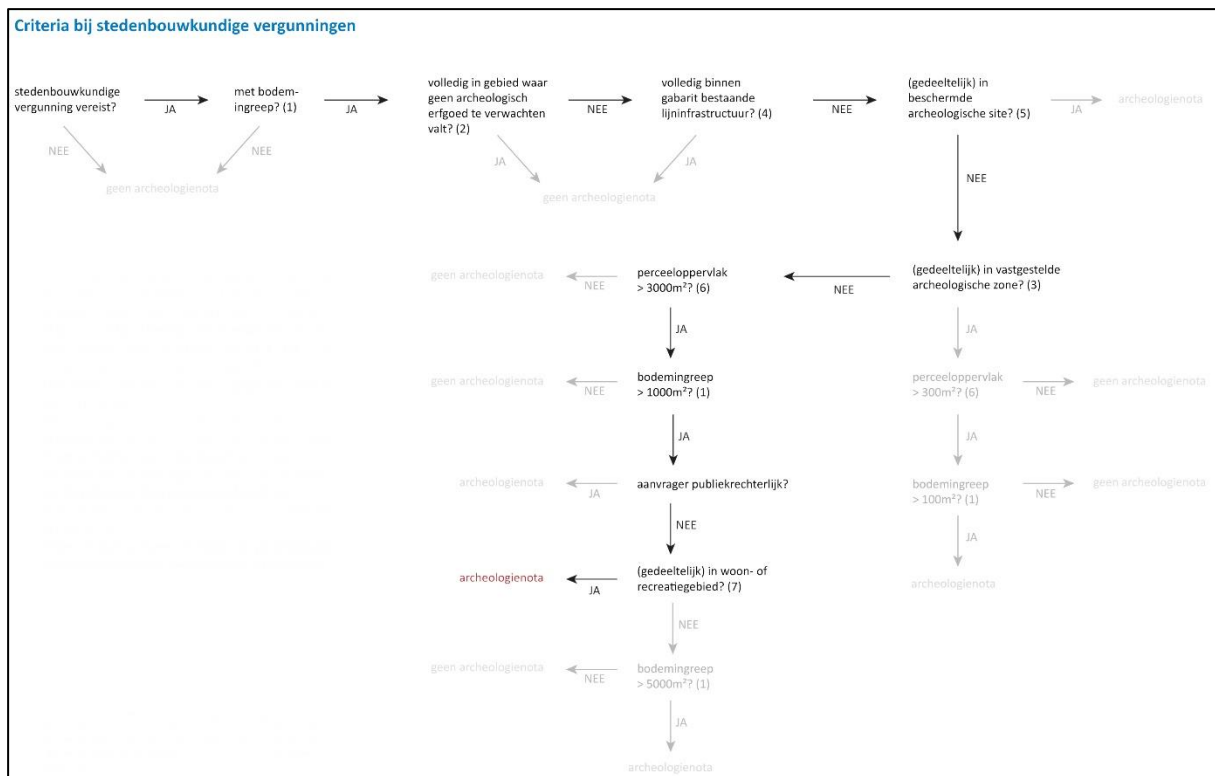
Figuur 2.6 (deel 2/5): Aard van de geplande bodemingrepen.

Figuur 2.6 (deel 3/5): Aard van de geplande bodemingrepen.

Zoals blijkt uit het stroomschema uit figuur 2.7 overschrijden de geplande bodemingrepen de criteria opgesteld door het agentschap Onroerend Erfgoed van de Vlaamse Overheid, en dient dus, conform het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, een archeologisch vooronderzoek te worden uitgevoerd en een archeologienota te worden opgemaakt.

Figuur 2.7: Stroomschema met de criteria en noodzaak voor het uitvoeren van een archeologisch vooronderzoek en de opmaak van een archeologienota in relatie tot de geplande bodemingrepen binnen dit project (bron: aangepast naar https://www.onroenderfgoed.be/assets/files/news/downloads/stroomschema_stedenbouwkundig-verkaveling_v7.pdf)

1.1.3. Onderzoeksopdracht

1.1.3.1. Vraagstelling

Het doel van de bureaustudie, die een verplichte eerste fase vormt binnen elk archeologisch vooronderzoek, is te komen tot een inschatting van het archeologisch potentieel binnen het projectgebied op basis van een cartografisch en literatuuronderzoek, waarbij rekening wordt gehouden met de landschappelijke, archeologische en historische contexten. Specifieke vraagstellingen zijn:

- Wat zijn de geplande bodemingrepen?
- Heeft het projectgebied een archeologisch potentieel?
- Is er reeds sprake van verstoring van dit potentieel? Zo ja, in welke mate?
- Vormen de geplande ingrepen een bedreiging voor het archeologisch potentieel?
- Welke aspecten verdienen aandacht bij eventueel archeologisch vervolgonderzoek?

1.1.3.2. Randvoorwaarden

n/a

1.1.4. Werkwijze & strategie

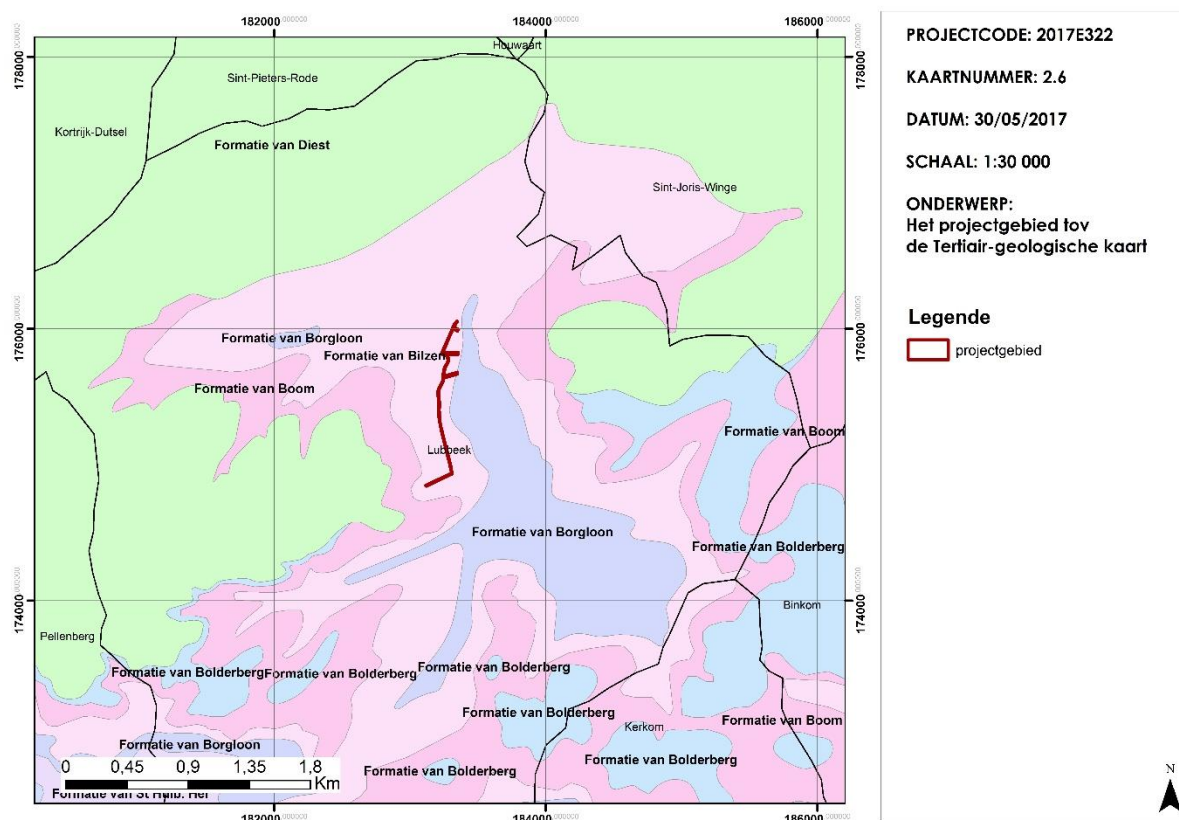
De bureaustudie gebeurt onder leiding van een erkend archeoloog van GATE. In functie van de geplande bodemingrepen en het archeologisch potentieel wordt het onderzochte gebied en haar directe omgeving in een landschappelijk, historisch en archeologisch kader geplaatst. Dit gebeurt op basis van een fysisch-, historisch- en archeologisch-cartografisch onderzoek en een literatuurstudie. Voor de huidige archeologische kennis wordt de Centraal Archeologische Inventaris (CAI) als basis gebruikt. De ontwerpplannen met informatie over de geplande bodemingrepen, verkregen van de initiatiefnemer, worden in een GIS-omgeving geprojecteerd ten opzichte van diverse fysisch-geografische, historische en archeologische kaartlagen die raadpleegbaar zijn op volgende websites:

- www.geopunt.be
- www.dov.vlaanderen.be
- <https://geo.onroenderfgoed.be>
- <https://cai.onroenderfgoed.be>

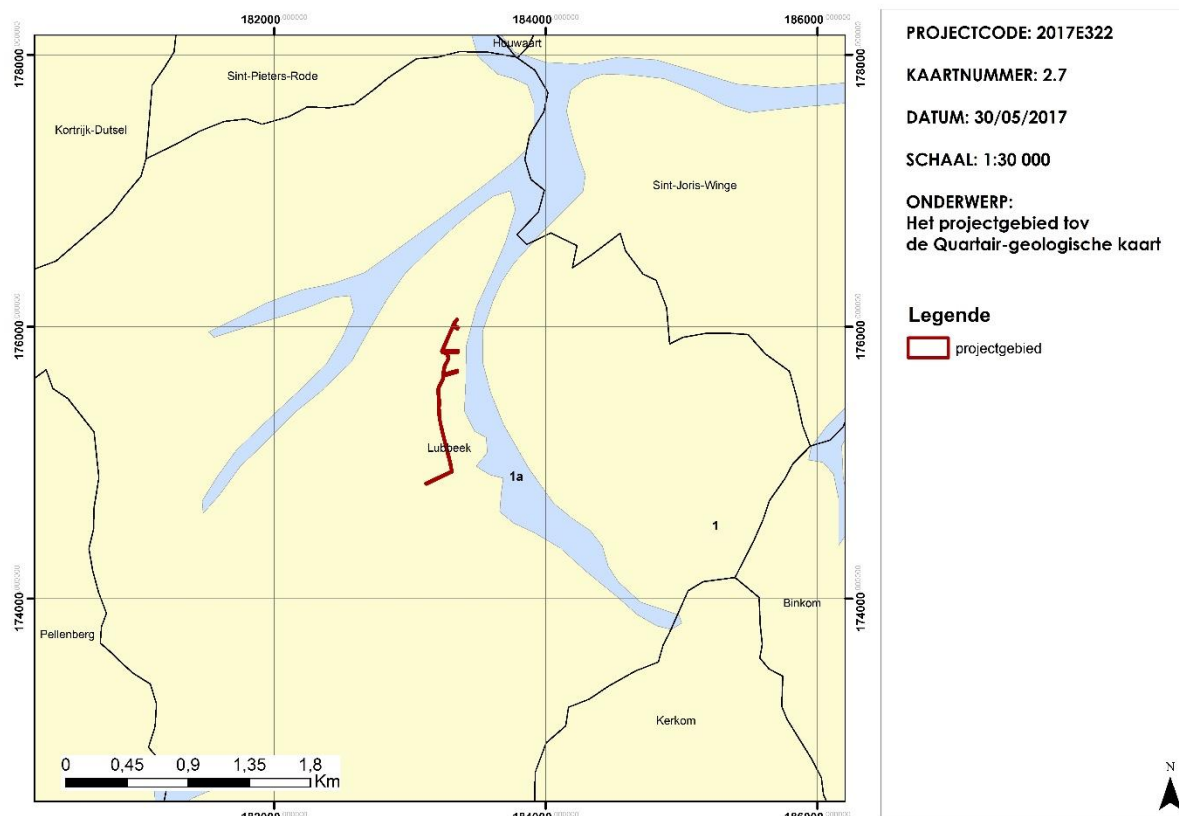
1.2. Assessmentrapport

1.2.1. Landschappelijke context

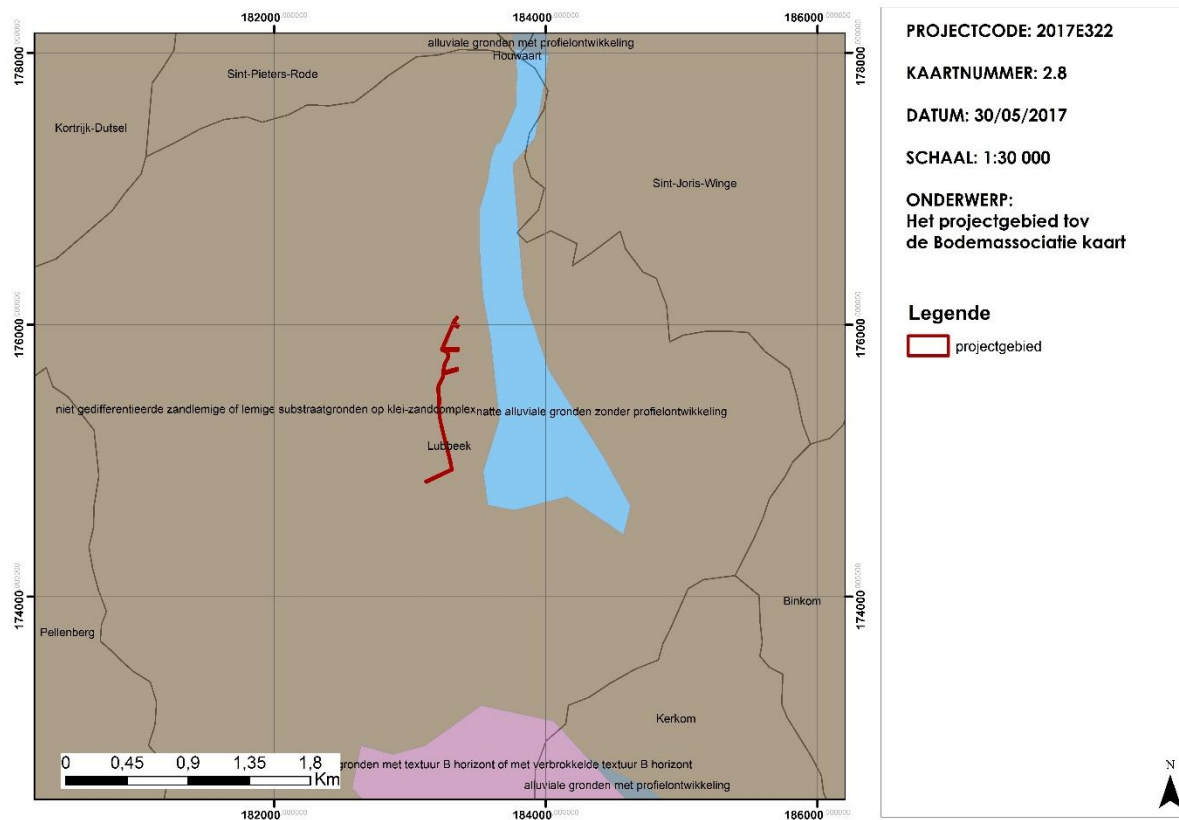
Het studiegebied bevindt zich in de zandleemstreek, met name in het Hageland. Hydrografisch gezien behoort de regio tot het Demerbekken en watert het af in noord(ooste)lijke richting. Enkele honderden meter ten oosten vloeit de Winge waarin zowel de Broekstraatloop (in het noorden) als de Dolaagloop (in het zuiden) afwateren. De Tertiair-geologische pakketten (figuur 2.8) in het gebied behoren tot de Formatie van Bilzen (Vandenberge & Gullentops 2001). Het gaat om mariene afzettingen uit het Vroeg-Oligoceen (ca. 30 Ma). Op de Quartair-Geologische kaart (Goossens 2007) staan geen Holocene en/of Tardiglaciale afzettingen aangegeven bovenop de Pleistocene sequentie (type 1, figuur 2.9), in tegenstelling tot de vallei net ten oosten van het gebied (type 1a). Op de Bodemassociatiekaart staat het gebied aangeduid als niet-gedifferentieerde zandlemige of lemige substraatgronden op klei-zand-complex (figuur 2.10), gesitueerd op de grens van het zandleemgebied en het leemgebied van het Hageland (Borremans 2015: fig. 5.32). Op de Bodemkaart (figuur 2.11) doorsnijdt het traject van noord naar zuid, naast een aantal niet gekarteerde zones (OB), volgende bodemtypes: Lip (zeer natte zandleembodem zonder profiel), Afa (zeer natte leembodem met textuur B horizont), Lhp (natte zandleembodem zonder profiel), Ldp(c) (matig natte zandleembodem zonder profiel), Lbp(c) (droge zandleembodem zonder profiel), Lba0 (droge zandleembodem met textuur B horizont) en V (venige bodems). Ter hoogte van de drie doorsnijdingen in het grasland gaat het om Lip, Afa en V-bodemtypes. Op het DHM (figuur 2.12) is duidelijk dat het projectgebied zich bevindt in het gebied van de Hagelandse Heuvels en meer bepaald op de oostelijke flank van de Gellenberg.

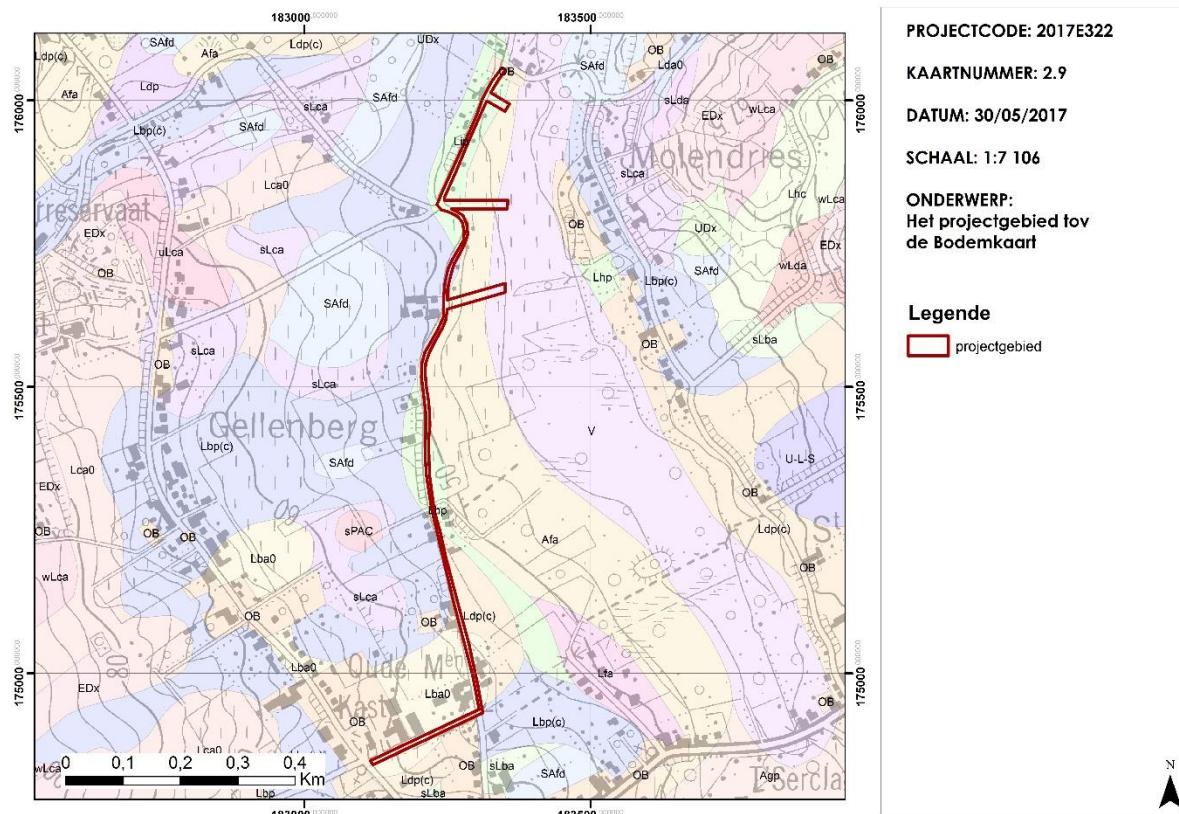
Figuur 2.8: Het onderzochte gebied t.o.v. de Tertiair-geologische kaart.

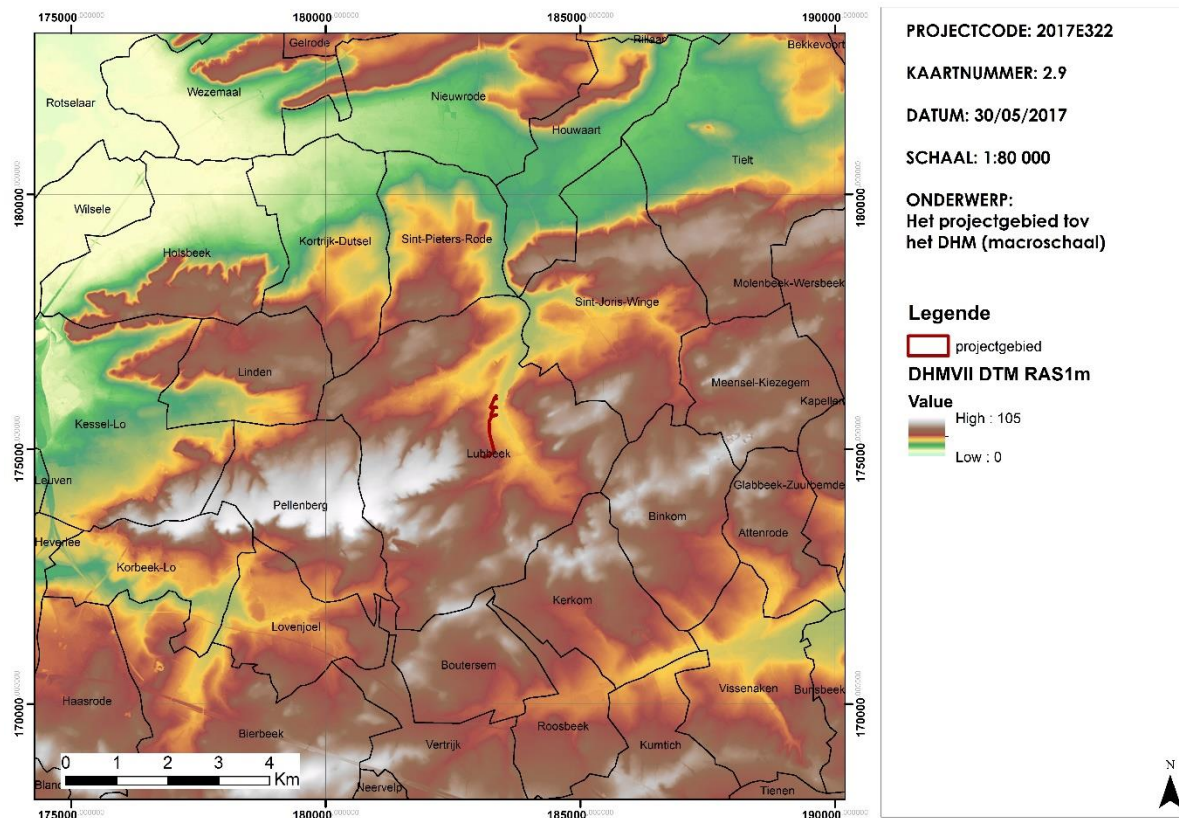
Figuur 2.9: Het onderzochte gebied t.o.v. de Quartair-geologische kaart.

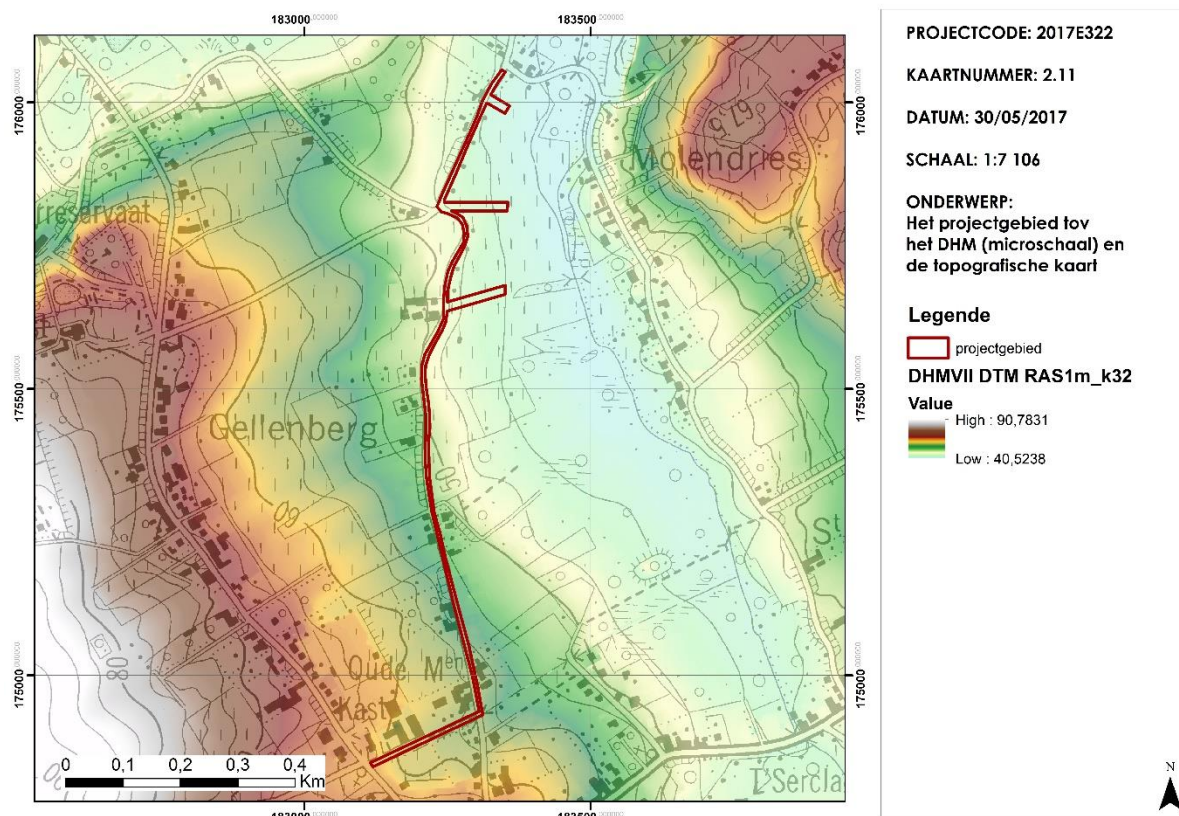
Figuur 2.10: Het onderzochte gebied t.o.v. de Bodemassociatiekaart.

Figuur 2.11: Het onderzochte gebied t.o.v. de Bodemkaart.

Figuur 2.12: Het onderzochte gebied t.o.v. het DHM (macroschaal).

Figuur 2.13: Het onderzochte gebied t.o.v. het DHM (microschaal).

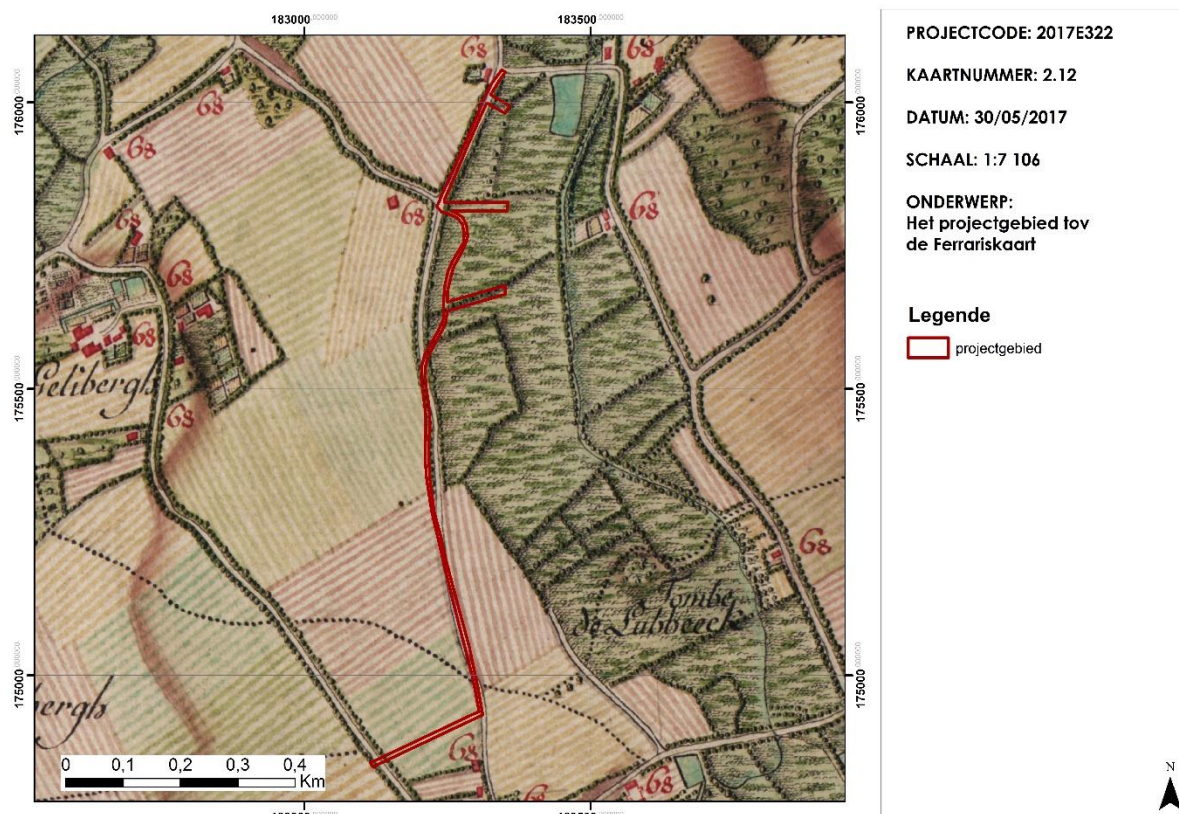
1.2.2. Historische context

Op historische kaarten uit de 18e (Villaret-kaart; Ferraris-kaart, [figuur 2.14](#)) en 19e eeuw (Atlas der Buurtwegen, Popp-kaart, Vandermaelen-kaart, [figuur 2.15 t/m 2.17](#)) staan de voorlopers van de huidige Broekweg reeds aangegeven ter hoogte van het huidige traject. Op de Atlas der Buurtwegen wordt deze aangeduid als 'Chemin n° 2', op de Popp-kaart als 'Broek straet'. Deze wordt in het westen voornamelijk geflankeerd door akkerpercelen en in het oosten waar de drie Aquafin doorsteken gepland worden door weilanden. Deze zone wordt op de Popp-kaart aangeduid als 'het broek'. Verspreid langsheen het traject komen ook een aantal gebouwen voor. Op de 18e eeuwse kaarten bevindt zich in de noordoostelijke hoek tevens een vijver. Op de Popp-kaart staat zo'n 130m ten noorden van de verbindingsweg tussen de Broekstraat en de Gellenberg een molen aangegeven langs de Broekstraat (ter hoogte van de huidige huisnummers 35 en 39).

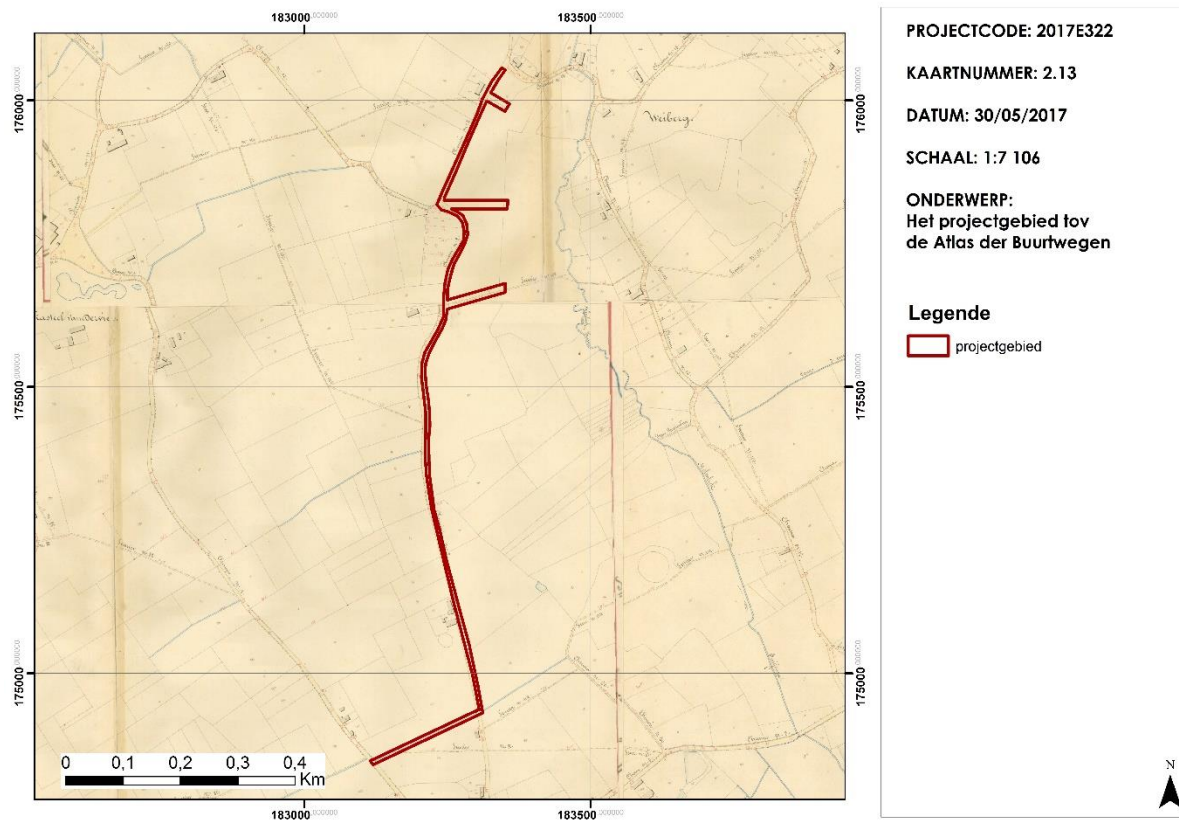
1.2.3. Archeologische context

In het projectgebied komen geen archeologische zones voor.

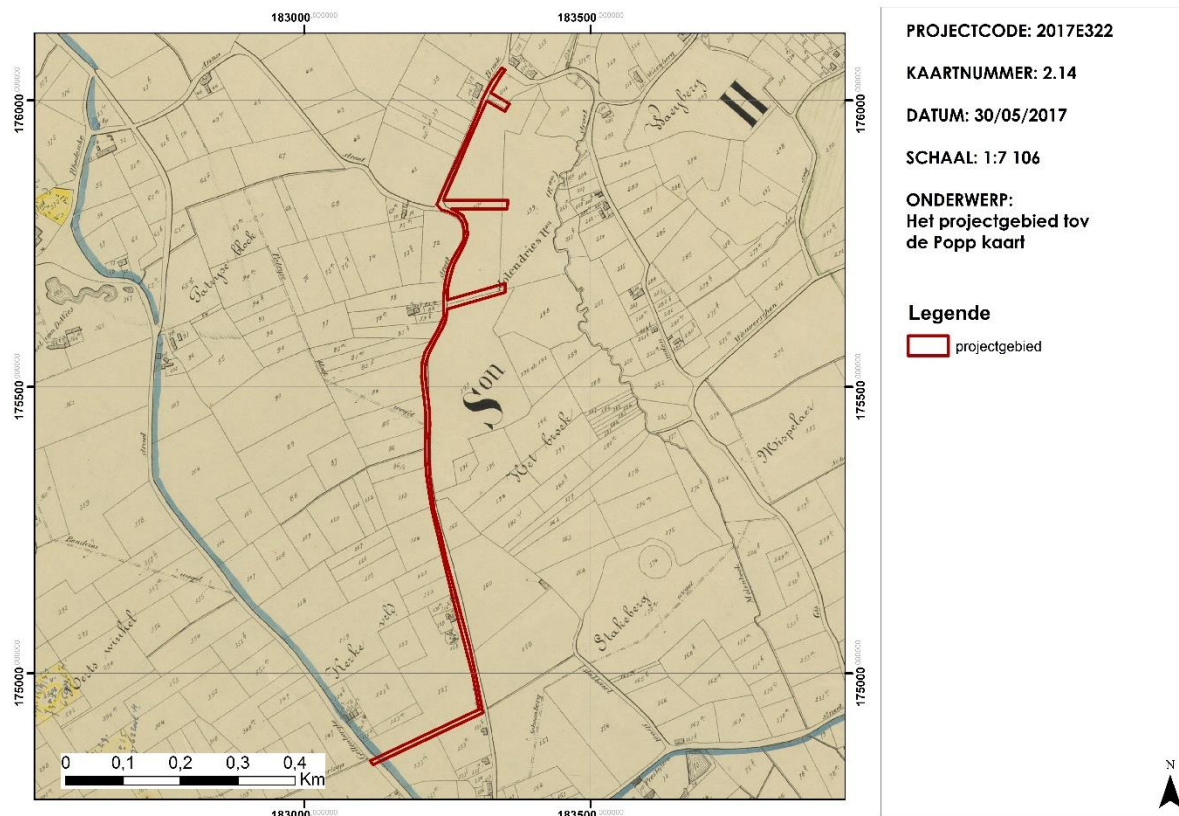
Wel zijn er een aantal zones aangeduid waar geen archeologisch erfgoed meer verwacht kan worden (zie [paragraaf 1.2.5.2](#)). Het gaat zoals eerder vermeld om de oostelijke uiteindes van de drie doorsteken door het grasland waar naar aanleiding van de aanleg van een Aquafin-collector door ARON bvba reeds een archeologisch vooronderzoek werd uitgevoerd (CAI-gebeurtenis 335, [Hoebreckx et al. 2015](#)).

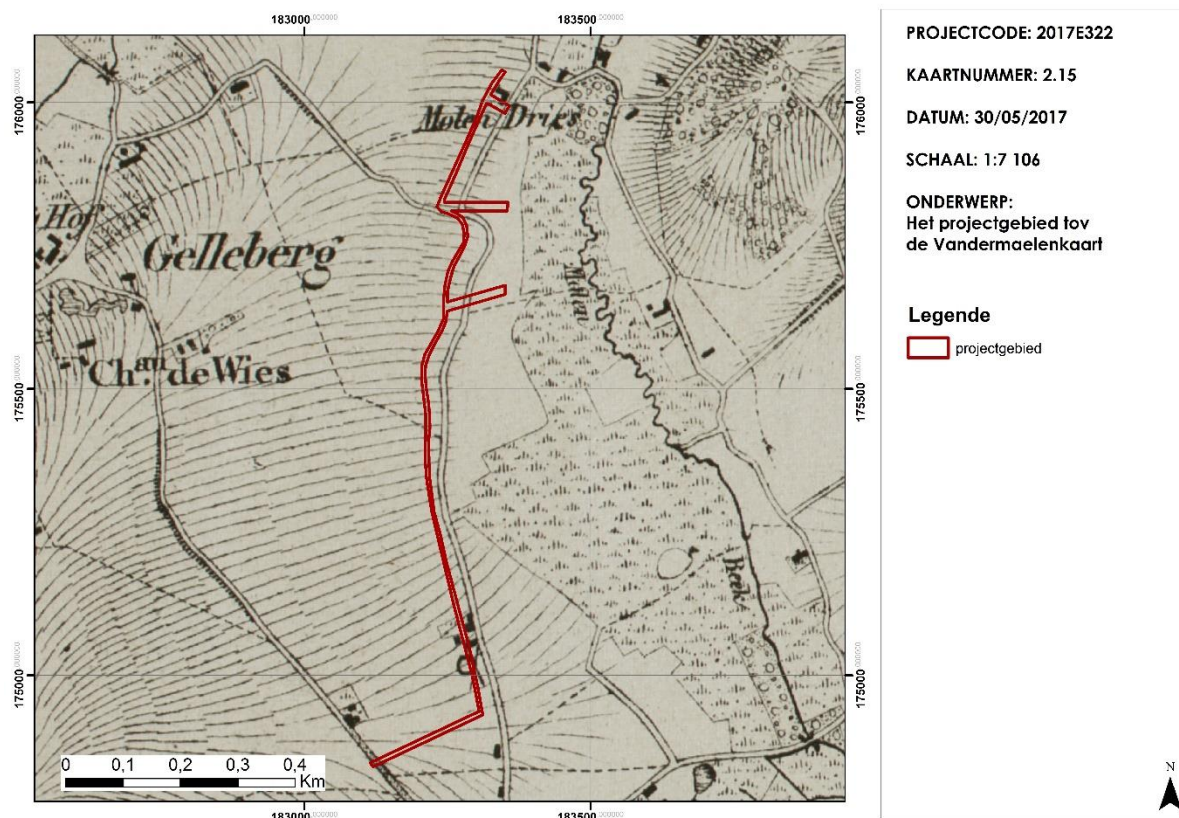
Figuur 2.14: Het onderzochte gebied t.o.v. de Ferrariskaart (1777).

Figuur 2.15: Het onderzochte gebied t.o.v. de Atlas der Buurtwegen (ca. 1840).

Figuur 2.16: Het onderzochte gebied t.o.v. de Popp-kaart (1842-1879).

Figuur 2.17: Het onderzochte gebied t.o.v. de topografische kaart van Vandermaelen (1846-1854).

De CAI bevat 32 records voor de deelgemeente Lubbeek. Een samenvatting van de relatie tussen de ouderdom van deze vindplaatsen en de aard van het uitgevoerde onderzoek is opgenomen in **tabel 1**. In ca. 1/3 van de gevallen gaat het om een ingreep in de bodem (mechanische prospectie en/of opgraving). De gekende vindplaatsen dateren uit de periodes tussen het vroeg-paleolithicum en de nieuwe tijden. Het merendeel worden toegeschreven aan de romeinse tijd (N=9), maar ook steentijdvindplaatsen (N=8) en middeleeuwse vindplaatsen (N=8) zijn relatief goed vertegenwoordigd. Vindplaatsen uit de metaaltijden (N=4) en uit de nieuwe tijd (N=3) komen in mindere mate voor.

	historisch onderzoek	historisch onderzoek + toevalsvondst + controle van werken	historisch onderzoek + opgraving	toevalsvondst	toevalsvondst + veldprospectie	toevalsvondst + opgraving	veldprospectie	mechanische prospectie	opgraving	?	TOTAAL
VP + BT							1				1
NEO							1			2	3
NEO + RT				1							1
ST							2			1	3
BT								1			1
YT									1		1
YT + VME + LME							1				1
RT	1			1	1	1		1		3	8
LME	3	1	1					1			6
ME								1			1
NT	3										3
?								3			3
TOTAAL	7	1	1	2	1	1	5	7	1	6	32

Tabel 1: Samenvatting van de relatie tussen onderzoeksmethode en ouderdom van archeologische CAI-vindplaatsen in de gemeente Lubbeek.

Onder de steentijdvindplaatsen gaat het steeds om toevals- of veldprospectievondsten, onder meer een afslag die aan het vroeg-paleolithicum wordt toegeschreven (CAI-574) en een aantal (fragmenten van) gepolijste bijlen (CAI-933, 942, 151078). Artefacten uit Wommersomkwartsiet en glimmerzandsteen kunnen wijzen op een mesolithische aanwezigheid (CAI-574).

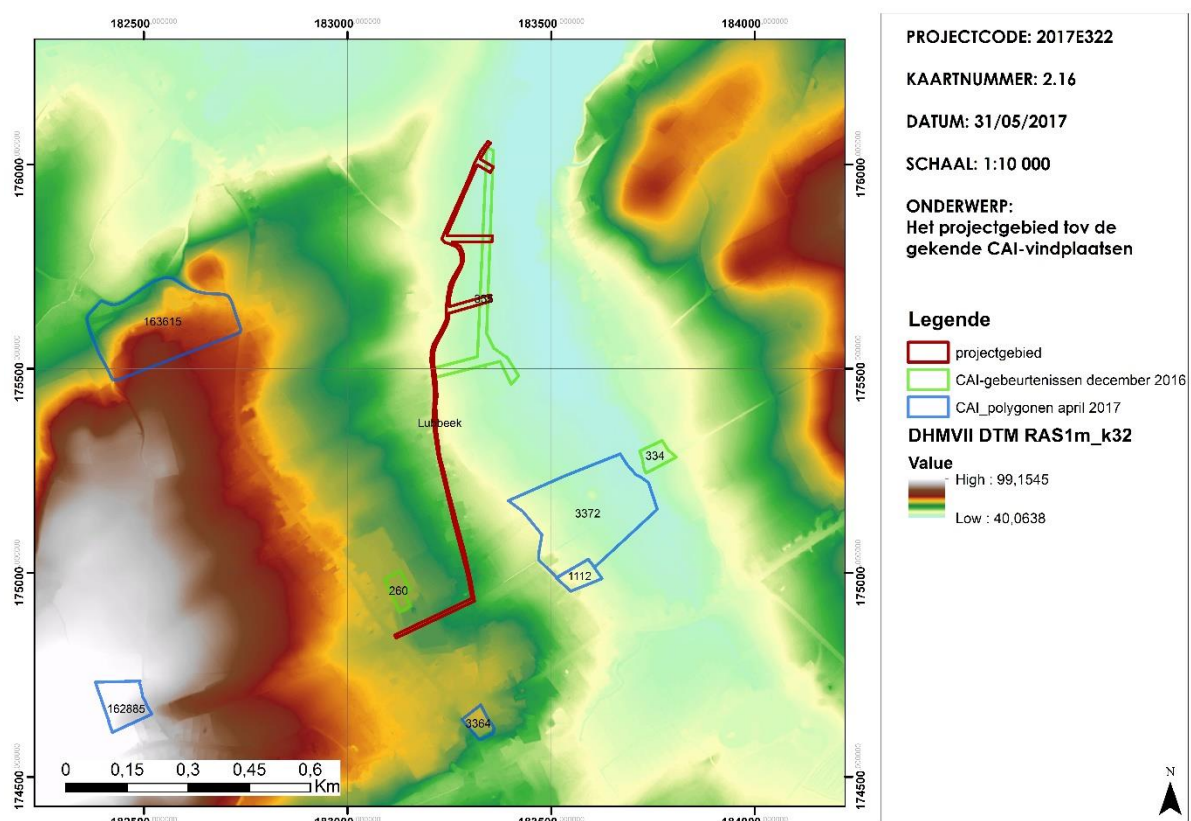
Vondsten uit de metaaltijden kwamen aan het licht via veldprospectie, mechanische prospectie of opgravingen. Het gaat in de eerste plaats om een bijltje in silex ontdekt tijdens veldprospectie dat wordt beschouwd als een imitatie van een bronzen bijl en wordt toegeschreven aan de bronstijd (CAI-574). Enkele aardewerkscherven en een fragment van een armband in blauwe glaspasta, eveneens ontdekt via veldprospectie, worden aan de ijzertijd toegeschreven (CAI-150578). Het archeologisch onderzoek met ingreep in de bodem dat door ARON in Lubbeek werd uitgevoerd in het kader van vorige Aquafin werkzaamheden

leverde op een aantal plaatsen een aantal vondsten en/of sporen op die onder voorbehoud aan de brons- of ijzertijd werden toegeschreven (CAI-211255, 211265).

Romeinse vindplaatsen in Lubbeek (CAI-942, 1112, 1115, 3362, 3369, 162885, 162951, 196952, 194195) zijn zelden nauwkeurig gelokaliseerd en vaak gaat het om oudere vondsten die per toeval aan het licht kwamen of waarvan precieze de vondstomstandigheden onbekend zijn. Het gaat zowel om vondsten (i.e. scherven, bouw materiaal, tegulae, etc.), bodemsporen (i.e. huisplattegrond, leemwinningskuil) als om restanten van grafheuvels.

Vol- en laatmiddeleeuwse vindplaatsen (CAI- 2387, 3364, 3365, 3372, 150578, 163615, 164192, 194197) en vindplaatsen uit de nieuwe tijd (CAI-2388, 2390, 2533) zijn vooral gekend via historisch onderzoek.

Een aantal van deze gekende archeologische vindplaatsen uit Lubbeek bevindt zich in de directe omgeving van het projectgebied (figuur 2.18). Net ten zuidoosten van het gebied werden bij opgravingen stenen funderingen van een Romeinse gebouwplattegrond aangetroffen (CAI-1112) en een (deels geëffende) heuvel waarvan de interpretatie als tumulus, motte en/of windmolen onzeker is (CAI-3372). Deze is nog zichtbaar op het DHM. Ten zuiden van het projectgebied gaat het om de parochiekerk Sint-Martinus (CI-3364) en ten westen om het Gellenbergkasteel (CAI-163615) die beide aan de late middeleeuwen worden toegeschreven.

Figuur 2.18: gekende archeologische CAI-vindplaatsen en onderzoeken in de omgeving van het studiegebied.

1.2.4. Datering en interpretatie van het onderzochte gebied

Op basis van de resultaten uit de bureaustudie, waarin de huidige kennis omtrent de regionale en lokale landschappelijke, geologische, geomorfologische, bodemkundige en culturele

contexten werd geschetst, kan niet uitgesloten worden dat archeologische waarden in het studiegebied aanwezig zijn.

1.2.5. Verwachting ten aanzien van archeologisch erfgoed

1.2.5.1. Gemotiveerde tekstuele verwachting

Geplande ingrepen ter hoogte van de geasfalteerde wegen

Hoewel de aanwezigheid van archeologische waarden in het studiegebied niet helemaal kan worden uitgesloten, kan op basis van de actuele toestand van het grootste deel van het projectgebied, met name ter hoogte van de Broekweg, wel aangenomen worden dat de top van de bodem waar deze ingrepen gepland zijn reeds in sterke mate verstoord werd tijdens eerdere werkzaamheden (o.a. betonwegen, leidingen, etc.). Archeologische waarden die eventueel met deze top van de bodem geassocieerd zouden zijn, zullen ter hoogte van de Broekweg daarom ook reeds in sterke mate verstoord of volledig vernield zijn ongeacht de lokale landschappelijke, geo(morfo)logische, bodemkundige en/of culturele contexten. Rekening houdend met de aard van de geplande bodemingrepen zal archeologisch onderzoek op die locaties in kwestie niet meer leiden tot enige archeologische kenniswinst.

Geplande ingrepen ter hoogte van de graslanden

Dit is echter niet van toepassing op de westelijke delen van de drie lange, smalle rechthoekige doorsteken door de graslanden waar nog geen archeologisch onderzoek werd uitgevoerd. Op deze locaties kunnen behoudenswaardige archeologische vindplaatsen aanwezig zijn. Uit het bureauonderzoek komt naar voor dat archeologische resten op geringe diepte in een afgedekte toestand kunnen voorkomen, d.w.z. onder recentere pakketten van Pleistocene of Holocene sedimenten. Of archeologische resten daadwerkelijk aanwezig zijn, al dan niet in een begraven toestand, dient via een karterend en waarderend archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem verder onderzocht te worden. De modaliteiten van dit vervolgonderzoek worden in Deel 3 (Programma van Maatregelen) verder uit de doeken gedaan.

1.2.5.2. Zones waar geen archeologisch erfgoed aanwezig is of verwacht wordt

Het gebied ligt deels in een zone waar geen archeologisch erfgoed meer verwacht wordt (zie [kaart 2.0](#)). Het gaat zoals eerder gemeld om de lager gelegen, oostelijke uiteindes van de drie doorsteken door het grasland tussen de Molendries en de Broekstraat waar de bodem eerder verstoord werd door de aanleg van de Aquafin-collector. In het kader van de aanleg van deze collector werd in 2015 door ARON bvba een archeologische prospectie met ingreep in de bodem uitgevoerd die geen archeologische waarden aan het licht bracht (CAI-gebeurtenis 335, [Hoebreckx et al. 2015](#)). Deze zones binnen het projectgebied waar geen archeologisch erfgoed meer verwacht kan worden komt overeen met ca. 23% (N=825m²) van de oppervlakte van deze drie doorsteken.

1.2.5.3. Zones waar archeologisch erfgoed vastgesteld is of verwacht wordt

In het onderzochte gebied heeft nog geen archeologisch onderzoek plaatsgevonden, met uitzondering van de in paragraaf 1.2.5.2 vermelde ingrepen. Er is dus nog nauwelijks concrete archeologische kennis over het gebied beschikbaar.

1.3. Bijlagen

1.3.1. Lijst van plannen en kaarten

Figuur	kaart	omschrijving	bron
n/a	2.0	zones in het onderzochte gebied waar geen archeologisch erfgoed meer te verwachten	agentschap Onroerend Erfgoed
2.1.	2.1.	Het onderzochte gebied t.o.v. de archeoregio's in Vlaanderen	agentschap Onroerend Erfgoed
2.2.	2.2.	Het onderzochte gebied t.o.v. de GRB-Basiskaart.	Geopunt
2.3.	2.3.	Het onderzochte gebied t.o.v. de topografische kaart.	Geopunt / NGI
2.4.	2.4.	Het onderzochte gebied t.o.v. de orthofoto.	Geopunt
2.5.	2.5.	Locatie van de geplande bodemingrepen.	Aquafin nv
2.6.	n/a	Aard van de geplande bodemingrepen.	Aquafin nv
2.7.	n/a	Stroomschema met de criteria en noodzaak voor het uitvoeren van een archeologisch vooronderzoek en de opmaak van een archeologienota in relatie tot de geplande bodemingrepen binnen dit project.	agentschap Informatie Vlaanderen
2.8.	2.6.	Het onderzochte gebied en haar omgeving t.o.v. de Tertiair-geologische kaart.	Geopunt / DOV
2.9.	2.7.	Het onderzochte gebied en haar omgeving t.o.v. de Quartair-geologische kaart	Geopunt / DOV
2.10.	2.8.	Het onderzochte gebied t.o.v. de Bodemassociatiekaart.	Geopunt / DOV
2.11.	2.9.	Het onderzochte gebied t.o.v. de Bodemkaart.	Geopunt / DOV
2.12.	2.10.	Het onderzochte gebied t.o.v. het DHM (macroschaal).	Geopunt / agentschap Informatie Vlaanderen
2.13.	2.11.	Het onderzochte gebied t.o.v. het DHM (microschaal).	Geopunt / agentschap Informatie Vlaanderen
2.14.	2.12.	Het onderzochte gebied t.o.v. de Ferrariskaart (1777).	Geopunt / agentschap Informatie Vlaanderen
2.15.	2.13.	Het onderzochte gebied t.o.v. de Atlas der Buurtwegen (ca. 1840).	Geopunt / agentschap Informatie Vlaanderen
2.16.	2.14.	Het onderzochte gebied t.o.v. de Popp-kaart (1842-1879).	Geopunt / agentschap Informatie Vlaanderen
2.17.	2.15.	Het onderzochte gebied t.o.v. de topografische kaart van Vandermaelen (1846-1854).	Geopunt / agentschap Informatie Vlaanderen
2.18.	2.16	Gekende archeologische vindplaatsen en onderzoeken in de omgeving van het onderzochte gebied.	CAI / agentschap Onroerend Erfgoed

SAMENVATTING

Aquafin n.v. plant in Lubbeek (provincie Vlaams-Brabant) bodemingrepen ter hoogte van de Broekstraat en enkele aanpalende grasvelden. Het gaat onder meer om de (her-)aanleg van waterleidingen en de constructie van een overstort aansluitend op een bestaande collector, inclusief tijdelijke werkzones. Volgens de vigerende wet- en regelgeving dient voorafgaand aan deze geplande werkzaamheden een archeologisch vooronderzoek te worden uitgevoerd dat resulteert in de opmaak van een archeologienota. GATE werd hiervoor door de initiatiefnemer aangesteld. Gezien een vooronderzoek met ingreep in de bodem niet mogelijk is omwille van de aard van de geplande ingrepen resulteerde dit in een archeologienota op basis van enkel een vooronderzoek zonder ingreep in de bodem met een advies naar eventueel uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem, werfbegeleiding of vrijgave.

Het vooronderzoek bestond uit een bureauonderzoek. In deze fase van het archeologisch vooronderzoek werden het onderzochte gebied en haar directe omgeving in functie van de geplande bodemingrepen en het archeologisch potentieel in een landschappelijk, historisch en archeologisch kader geplaatst op basis van een fysisch-, historisch- en archeologisch-cartografisch onderzoek en een literatuurstudie.

Het studiegebied bevindt zich op de oostelijke flank van de Gellenberg in de zandleemstreek van het Hageland. Het huidige geasfalteerde wegennet ter hoogte van de Broekstraat, waar werkzaamheden aan de rioleringen zijn gepland, gaat terug op (tenminste) 18e eeuwse voorlopers. Vooralsnog werd rondom het gebied nauwelijks gericht archeologisch onderzoek uitgevoerd en zijn slechts een beperkt aantal archeologische vindplaatsen gekend. Ook in de ruimere omgeving van Lubbeek is de actuele archeologische kennis relatief beperkt.

Op basis van de actuele toestand ter hoogte van de Broekstraat kan ervan uitgegaan worden dat de bodem waar een deel van de ingrepen gepland zijn in het verleden reeds in sterke mate verstoord werd tijdens eerdere bodemingrepen. Dit betekent dat archeologische waarden die eventueel geassocieerd zouden zijn met de top van de bodem op deze locaties ook reeds in sterke mate verstoord of volledig vernield zullen zijn, ongeacht de lokale landschappelijke en culturele contexten. Rekening houdend met de aard van de geplande bodemingrepen werd beargumenteerd dat een archeologisch (voor)onderzoek met ingreep in de bodem op die betrokken locaties in kwestie niet zal leiden tot (nuttige) archeologische kenniswinst.

Dit geldt echter niet voor het ganse onderzoeksgebied. In een aantal delen ervan dient het archeologisch potentieel wel nog verder in kaart te worden gebracht via een (uitgesteld) archeologisch karterend en waarderend vooronderzoek. Het gaat meer bepaald om delen van de drie doorsteken op de graslanden waar vooralsnog geen archeologische ingrepen werden uitgevoerd. Een eerder vooronderzoek uit 2015 naar aanleiding van de aanleg van de Aquafin-collector ter hoogte van de oostelijke uiteindes van deze drie doorsnedes leverde geen archeologische resten op. In de dagzomende pakketten ter hoogte van de rest van deze doorsteken kunnen desondanks op geringe diepte wel nog archeologische vindplaatsen vanaf de steentijden t/m recente perioden voorkomen die potentieel bedreigd worden door de geplande ingrepen. Het is evenmin uitgesloten dat op geringe diepte archeologische resten in een afgedekte toestand aanwezig zijn. De modaliteiten van het voorgestelde archeologisch vervolgetraject worden in Deel 3 van deze archeologienota verder uit de doeken gedaan.

BIBLIOGRAFIE

Borremans M. 2015. *Geologie van Vlaanderen*. Gent.

Goossens E. 2007. *Toelichting bij de Quartairgeologische Kaart. Kaartblad 32. Leuven. Leuven//Brussel.*

Hoebreckx M., Van de Staey I. & Driesen P. 2015. *Prospectie met ingreep in de bodem te Tielt-Winge & Lubbeek, Verbindingsriolering Lubbeek Centrum fase 1. Tongeren (= ARON-rapport 256).*

Vandenbergh N. & Gullentops F. 2001. *Toelichtingen bij de Geologische Kaart van België. Vlaams Gewest. Kaartblad 32. Leuven. Schaal 1:50.000. Brussel.*

Digitale bronnen:

- www.geopunt.be
- www.dov.vlaanderen.be
- <https://geo.onroerenderfgoed.be>
- <https://cai.onroerenderfgoed.be>